

Naročnina listu: ==
 Celo leto . . . K 10.—
 Pol leta . . . „ 5.—
 Četrt leta . . . „ 2.50
 Mesečno . . . „ 1.—
Zunaj Avstrije: ==
 Celo leto . . . K 15.—
Posamezne številke
 :: 10 vinarjev. ::

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računijo po 12 vinarjev
 od 6redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velik
 :: popust. ::
„Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravišstvo: Maribor
Koroška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand. †

Prestolonaslednika Franca Ferdinanda ni več med živimi, mrtev je, umorjen. Strašno usodo deli z njim tudi zvesta mu družica, soproga Zofija. Ko se je prve trenutke, ko je prišla grozna vest iz Sarajeva kakor blisk iz jasnega, naš duh upiral žalostni resnici, je danes uklonjen in tužno zre v bodočnost, ko vidi peljati iz slovanskega juga truplo bodočega kralja in cesarja. Božja previdnost je postavila s tem našega ljubljenešega silvolaslega vladarja in celo domovino pred grozno, težko poskušnjo.

Hudobna morilčeva roka je uničila v cvetu let se nahajajočo plemenito dvojico, presrečno družinsko življenje, največji up in nado monarhije in ugrabila naši domovini zopet enega prestolonaslednika. Komaj smo iz mučnih skrbi, ki nam jih je povzročila bolezen starčka-cesarja, že se topimo zopet v brezprimerni, globoki tugi.

Vse upanje naše, žalibog tako pogosto ostro zadete očetnjave je bilo združeno v osebi prestolonaslednika, ki je s svojim bistrim umom in energično voljo vse storil, da bi kolikor mogoče ojačil monarhijo in jo tudi povečal. — Cela Evropa je vedela o lepih lastnostih tega moža, za katerega so tekmovalle vse države celega sveta. Vse je gledalo nanj s spoštovanjem, mnogo je bilo pa tudi takih — bili so to njegovi sovražniki — ki so se ga bali, njega, ki je imel pred očmi natančen program bodoče velike monarhije na kopnem in na morju. In sedaj je zločinskega fanatizma poln Srb vse to veliko delo na mah uničil. Stojimo in gledamo globoko potrjeni in še ožje se moramo okleniti silvolaslega vladarja, ki po 25 letih zopet izgubi svojega naslednika na tako tragičen način. Padel je prestolonaslednik, kakor je živel, v zvestem izpolnjevanju svojih dolžnosti, ki mu jih je naložil cesar, kot najvišji vojni gospod. Ta tragična smrt našega prestolonaslednika se je vzela povsod, v bogastva blestečem se mestu in v nizki revni bajtici, povsod, kjer bije avstrijsko srce, z ogorčenjem na znanje.

Mi pa žalujemo tiho in globoko s celo našo domovino povodom te neizrekljive izgube in naše molitve se dvigajo pred prestol Najvišjega, naj nam ohrani vsaj starega našega cesarja in ga skrbno varuje vsake neizgode. Monarhija je že doživela marsikatero težko uro — a pa je najstrašnejša. Naj bi vsi, ki so dobre volje, v duhu pokojnikovem delovali naprej — to bo namreč najlepši spomin, ki ga moremo ohraniti za visokim, plemenitim ranjkom!

Morilca priznavata.

Oba atentatorja, Princip in Čabrinović, sta že pred preiskovalnim sodnikom priznala, da se prvič poznata in drugič, da sta v zvezi s srbskimi zaročniki, ki so že več tednov prej vedeli za napad in se pripravljali nanj. Čabrinović je priznal, da je storil zločin v smislu velesrbskega programa. Bombo je dobil v Belgradu in bil v zvezi z Narodno Obrano, znani velikosrbski agitacijski centrali, ki je povzročitelj tega zločina. Rekel je: Z bombo sem hotel uničiti sedanji vladni sistem. Vedel sem, da je bil **Franco Ferdinand** glavna zaslomba starega režima. Njega sem hotel uničiti. Dalje pripoveduje, da je pred nekaj tedni čital v Belgradu v neki kavarni časopis in izvedel, da bo prišel prestolonaslednik koncem junija v Sarajevo. Nesel je časopis Principu, katerega je že delj časa poznal. Dogovorila sta se in prišla drugi dan skupaj v nekem parku, kjer sta za trdno sklenila, umreti za „domovino.“ Sklenila sta torej, umoriti prestolonaslednika, soprogo in vse spremstvo v Sarajevu. V to svrhu sta se obrnila najprej do Milana Pribičevića, tajnika Narodne Obrane, in brata obeh srbskih poslancev Pribičevićev v Zagrebu, ki jim je pa svetoval, da se naj obrneta na srbskega četaša Ciganoviča, ki je sedaj uradnik srbske državne železnice. Ciganovič jima je povedal, da jima že preskrbi bombe iz Kragujevaca, če bosta poslušala njegove nasvete. Stori je to in jima vročil 6 bomb in ravno toliko samokresov.

Po eksploziji prve bombe naj bi vsi zaročniki vrgli bombe proč. Vsak je imel v desni roki bombo, v levi pa steklenico cijankalija, ki naj bi jo spil takoj, ko bo vrgel bombo. Ciganovič je dal Principu toliko cijankalija, da bi zadostovalo usmrtiti šest oseb.

Drugi napadalec Princip pa je izjavil, da se ne boji smrti, ker je nato računal, da bo obešen. Bombo da je dobil od Ciganoviča v Belgradu, kjer so mu dali tudi denar. Zasledoval da je prestolonaslednika neprenehoma, odkar je stopil na bosanska tla. Odkrito priznava, da se je umor v Belgradu že tedne prej natanko določil. Princip hlina sedaj kes.

Kako pripoveduje o krvavem dogodku neka deklica.

Gospodična Srnec, ki je bila neposredno priča groznega atentata, pripoveduje: Princip je govoril pred atentatom z nekim popom. Ko je prišel avto, se je Princip odstranil od popa. Gledala sem na avto. Potem sem se slučajno malo ozrla na Principa, ki mi je bil sumljiv in sem kar osupnila, ko sem videla, kako je s povzdignjeno desnico, bledega obraza, nameril proti prestolonasledniku in dvakrat ustrelil — od strahu se nisem mogla ganiti. Sicer bi mu lahko s solničnikom izbila samokres iz roke, tako blizu njega sem stala. — Na drugi strani ceste je stal istotako nek mlad mož s povzdignjenim samokresom, ki pa je potem, ko je množica navalila na mortleca, izginil.

Temna slutnja smrti.

Da je pokojni prestolonaslednik že pred odhodom v Bosno nekako slutil, kaj ga čaka ondi, nam dokazuje sledeča epizoda iz njegovega vzornega življenja: Nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand ni samo živel, ampak tudi umrl kot pravi katoliški kristjan. Bilo je na praznik Srca Jezusovega dne 19. junija, torej malo pred odhodom od doma, ko je slovesno s svojo družino in vsemi dvornimi služabniki prejel v Konopištu ob 8. uri zjutraj pri maši sv. obhajilo; imel je namreč navado, vsak prvi petek v mesecu po stari katoliški navađi pristopiti k obhajilni miži. Kakor bi mu že takrat nekaj težilo srce, tako se je videlo, ker se ni mogel ločiti od molitve in bil je še pri drugi maši z blagoslovom, pred katero je imel pridigo p. Fischer S. J. Popoldne ob 5. uri je šel blagi nadvojvoda z vso svojo družino h kapelici Srca Jezusovega, ki jo je dal sezidati tam v parku ob ribniku in molil dolgo in goreče.

Zanimivo je, da ga je obdajala neka temna slutnja na grožen sarajevski dogodek. Opetovano se je izrazil proti svoji bližnji okolici, da čuti v svoji notranjosti neko nerazložljivo tesnobo in da ne bi bil nevesel, ko bi prišla kaka velika zapreka, ki bi ga morala zadržati od tega potovanja v Sarajevo.

Pred tem potovanjem je dobil nadvojvodiški dvor razna zaupna svarilna pisma, toda vsi opomini niso nič pomagali in niso mogli dati povoda, da ne bi odpotoval. Ko so tudi vojvodinji prigovarjali, da je pot v Sarajevo lahko nevarna pot, je odgovorila: „Potem šele me soprog prav potrebuje!“ Imela je še tudi gorečo željo, obiskati v Bosni različne samostanske šole in otroška zavetišča, ki so bila pod njenim protektoratom in si je v ta namen vzela s seboj 2000 fotografičnih slik prestolonaslednikove rodbine, ki naj bi se razdelile med otroke.

Neposredno pred odhodom iz Dunaja v Sarajevo se je podal plemeniti nadvojvoda še v grajsko kapelo v Belvederu in tam dolgo časa molil, tako da so že mislili, da bo ostal v kapelici čez uro, ki je bila določena za odhod.

Kako je pretreslo one, ki so vedeli za smrtno slutnje prestolonaslednikove, ko so dobili grozno potrdilo o tem, kako upravičene da so bile!

Kako so povedali otrokom o smrti starišev.

Grofica Henrieta Chotek, sestra blagopokojne Zofije pl. Hohenberg, ki biva v Hlumecu, je zvedela v nedeljo okoli poldanske ure o grozni usodi svoje sestre in svojega svaka. Ni se pa upala sporočiti nedolžnim otročičem pokojnega prestolonaslednika in soproge prežalostne vesti iz Sarajeva. Povedala jim je samo, da se nadvojvoda in soproga ne vrnela v torek, kakor je bilo prvotno določeno. Rekla jim je, da sta hipoma zbolela in naj gredo vsi lepo v kapelo in molijo za svoje stariše. V nedeljo ob 7. uri na večer je prevzel profesor dr. Stanovski, vzgojitelj otrok, težko nalogo, na kar mogoče obziren način obvestiti otroke o umoru starišev. Ko so konečno zvedeli otroci o grozni resnici, so začeli bolešno jokati. Bili so neutolažljivi. Prizor je bil naravnost pretresljiv. Vse navzoče osobe dvora je tolažilo otroke, ki so se stresali v konvulzivnih tresljajih ter neprestano klicali po očetu in materi.

Nemški cesar in otroci prestolonaslednikov.

Nemška cesarska dvojica je poslala otrokom prestolonaslednika sožalno brzojavko, ki jo prinaša med drugimi „Korespondenca Viljem“, ki poroča iz Hlumeca sledeče: Tekom dne 1. julija je dospelo otrokom-sirotam pokojnega prestolonaslednika in sestre vojvodinje Zofije, grofici Chotek, na stotine kondolenčnih brzojavov, med temi skoro od vseh članov cesarske hiše. Nemška cesarska dvojica je poslala princesinji Zofiji, najstarejši hčerki pokojnikov, sledeči brzojav: Komaj najdemo besed, da vam otrokom izrazimo, kako krvave naša srca, ko se spominimo vaše brezprimerne žalosti. Pred 14 dnevi smo še pri vas doživeli z vašimi stariši tako lepe ure in sedaj vas vidimo v taki neizmerni tugi. Bog vam pomagaj in vam daj moč, da prenesete ta udarec. Blagoslov starišev gre preko groba. — Viljem, Viktorija.

Poročilo o grozni katastrofi bratu vojvodinje pi. Hohenberg.

Vollgang grof Chotek, brat soproge prestolonaslednikove, je zvedel žalostno novico o tej nasilni smrti svoje sestre v Altmünster-u, kamor je prišel obiskat svojo soprogo, ki je tam na počitnicah. Žalostna vest o sarajevski neizgodi se je zvedela po celnem mestu v nedeljo popoldne, toda nihče je ni verjel. Ko se je pa zvedelo, da je resnična, se je podala grofica Schaffgotsch v vilo grofa Choteka, da bi ga o tem obvestila, toda našla je doma samo njegovo mater, ki tudi še ni o atentatu nič vedela. Grof Chotek in njegova soproga sta bila ravno na sprehodu, kjer so ju pasanti obvestili o strašnem dejanju v Sarajevu.

Svečanostni kondukt prestolonaslednika in soproge iz Sarajeva.

Trupli visokih pokojnikov so zdravniki šli v pondeljek, dne 29. junija ponoči, balzamirali. V torek zjutraj pa ju je nadškof Stadler ob asistenci številne duhovščine slovesno blagoslovil. Nato je bila uradno konstatirana identiteta umorjencev in posebna komisija je zaprla krsti in ju zapečatila. Oba ključa sta bila zopet posebno zapečatena. Že pred 6. uro zvečer omenjenega dne so bile zastražene vse ulice, po katerih se je imel vršiti kondukt, od gostega špalirja vojašva. Trupli sta bili razstavljeni čez dan v črnoopremljeni salonski muslimanski sobi sarajevske vladne palače. Dragoceni kovinasti krsti sta ležali na katafalčku, ki je bil obdan od nebroja sveč. Krsti sta čisto zasuti s samimi venci. Da, cel konak je premajhen za velikansko množico vencev, ki so došli na krsto priljubljene dvojice. Na obeh straneh so stali oficirji, dvorni orožniki in služabniki kot častne straže. Nepretrgoma so dohajali civilni in vojaški dostojanstveniki in molili pred krstama. Ob 6. uri zvečer sta bili trupli zopet blagoslovljeni. Nadškof dr. Stadler z vsem kapiteljem, frančiškanski provincijal s frančiškanskimi menihi so bili navzoči pri ceremonijah. Nato so podčastniki 84. pešpolka vzdignili krsti in ju odnesli v pripravljena 2 mrtvaška voza. Kondukt je vodil general Appel. Med zvoki žalostink koračnic se je začel pomikati izpred po ulici. Zagrmelo je 24 topov. Na čelu izpredvoda so korakali infanterijski bataljoni in oddelek kavalerije. Sledila je duhovščina z nadškofom Stadlerjem. Pred krsto se je pomikal voz, silno obložen z venci. Za krsto je sledila prestolonaslednika neposredna okolica, na čelu ji polkovnik Bardolf in pa grofica Lanjus; potem šef bosenske vlade Potiorek, vojaški in civilni najvišji dostojanstveniki in službe prosti oficirji. Po vseh hišah so gorele sveče, po ulicah elektrika. Na Applovem drevoredu in na Franc Josipovem trgu je čakala velikanska množica ljudstva, ki je odkritih glav in nemo zrla za vozom, ki je peljal prestolonaslednika in njegovo soprogo iz Sarajeva.

Ob pol sedmih zvečer je prišel pogreb na kolodvor, kjer je čakal posebni vlak z mrtvaškim vozom. Ko so položili obe krsti v mrtvaški voz, je odšlo vojaštvo generalno dešaržo. Potem je nadškof Stadler zadnjič blagoslovil krsti. Ob 7. uri 10 min. se je odpeljal posebni vlak proti Metkoviću v Dalmacijo.

Prihod mrtvaškega vlaka v Metković.

Na prihod trupelj nadvojvode prestolonaslednika in njegove soproge v Metković se je ljudstvo s tiho žalostjo pripravilo. V mestu plapolajo z vseh

hiš črne zastave, svetilke so obdane s črnim pajčolanom, na ladijah so zastave v znak žalovanja v sredi jambora. Točno ob 6. uri zjutraj sta došli trupli s posebnim dvornim vlakom v Metković in z njim vse dvorno spremstvo pokojnikov. Na kolodvoru so bili številni mornariški častniki, cesarski namestnik grof Attems, številna duhovščina obeh konfesij, vojaški in civilni uradniki. Šolska mladina z učiteljstvom je delala špalir. Krsti so dvignili pomorščaki vojne mornarice, zvonovi vseh cerkva so zvonili in katoliška duhovščina je trplila slovesno blagoslovila. Krsti so spravili na jahto „Dalmat“ in ju pokrili z vojno zastavo. Cesarski namestnik grof Attems je položil na krsto prestolonaslednika, lovorov venec in na krsto nadvojvodinje krasen šopek svežih rož. Dame iz mesta Metkoviča so ravno tako okinčale krsti z veneci svežih rož. Med streli vojaštva se je začela ladija počasi pomikati naprej. Pred ladijo, ki je vozila, obe visoki trupli, je plul torpedni čoln, za njo pa takoj namesništvena jahta. Na vseh krajih ob Narenti, ki so bogato odeti v žalno obleko, je stalo s tiho žalostjo na obrazu prebivalstvo in šolska mladina. Može in žene so imeli v rokah goreče sveče. Ko se je bližala ladija, so vsi poklekli in duhovniki so med zvonjenjem zvonov blagoslavljali mrtvaško ladijo. Ko je dospela „Dalmat“ do izliva Narente, jo je pozdravila tam zasidrana vojna ladija „Viribus Unitis“ z 19 streli. Dvignili so krsti in ju prenesli iz jahte na vojno ladijo. Krov je bil spremenjen v kapelico in okinčan z vojnimi zastavami. Na to je blagoslovila mornariška duhovščina ob navzočnosti vsega pokojnikovega dvornega spremstva trupli preblagih žrtev. Ob 9. uri dopoldne je odplula vojna ladija „Viribus Unitis“ proti Trstu.

V četrtek zjutraj so preložili trupli v Trstu na vlak južne železnice, ki jih je imel odpeljati na Dunaj.

Prihod na Dunaj.

V četrtek zvečer ob 10. uri je pripeljal dvorni vlak trupli prestolonaslednika in njegove soproge na dunajski južni kolodvor. Na peronu je že čakal sedanjí prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Jožef, ki se je ob pogledu na obe krsti bridko zajokal. Trupli so prepeljali v dvorno cerkev, kjer bosta danes v petek od 8. do 12. ure predpoldne v zaprtih krstah razstavljeni občinstvu. Ob 4. uri popoldne bo trupli blagoslovil dunajski nadškof kardinal dr. Piffi ob navzočnosti cesarja in cesarske rodovine.

Kedaj bo pogreb.

Po blagoslovitvi v dvorni cerkvi bodo prepeljali trupli na grad Artstetten, kjer jih bodo v soboto, dne 4. t. m., ob 11. uri predpoldne položili k zadnjemu počitku.

Kritika o sporedu pogrebnih svečanosti na Dunaju.

Da se na Dunaju ne strinjajo s sporedom dunajskih pogrebnih svečanosti, o tem piše sredina „Reichspost“: „Spored pogreba vzbuja vsled svoje suhoparnosti, da ne rečemo, vsled svoje siromašnosti glede predpriprav, občno pozornost. Velika udeležba ljudskih mas, kakor bi to odgovarjalo čutilom prebivalstva in važnosti žalostnega povoda, je izključena; ni se pritegnilo javnih korporacij, občine, meščanstva, da, še celo ne vse dunajske garnizije, da bi delali špalir in izkazali čast visokima ranjkima. Samoobsebi je umevno, da se mora zdravje cesarja, ki je šel pred kratkim okrevati od nevarne bolezni, na vsak način varovati in da se ga ne sme pripustiti k napornim pogrebnim svečanostim. Toda ta ozir nima prav nič opraviti z birokratizmom, ki je skorodane brez vsake pietete, birokratizem, ki skuša spravi vso pogrebno slavnost v najožji okvir španske dvorne etikete, kakor da bi pri tem ne šlo za žalovanje cele monarhije, ampak samo za kako interno zadevo dvora, ko je vendar prizadeta vsa monarhija in ko že čast cesarske hiše zahteva, da se pogreb slavnostno vrši. Toda ne samo čast zahteva to: Če je tisti, ki je bil prestolu najbližji in ki je bil za najvišjim vojaškim poveljnikom šef vsega avstrijskega vojaštva na suhem in na morju, padel kot žrtev svojega poklica, potem ne more biti nobena svečanost tako vzvišena, da bi se h krsti habsburškega princa ne poklicalo ljudstvo in armada, da z njo spoji svoja srca s cesarsko hišo in državo. Če umrje nadvojvoda prestolonaslednik za domovino — Bismarck je nekoč rekel: Vseeno je, če padem na bojišču ali pa na ulici za svojega kralja — bi se reklo odrekati cesarski hiši izraz hvaležnosti in udanosti, če bi hoteli katerikoli dvorni uradniki jemati tem pogrebnim svečanostim sijaj in značaj splošnosti.

V tej uri ne spregovorimo več. V dunajskem ljudstvu, ki ima vsled svoje lojalnosti pravico, da se ga ne žali, se pričakuje, da bodo dotične dvorne oblasti še pravočasno storile tozadevne primerne korake.“

Zaslišanje atentatorjev.

Policija je v ponedeljek celo popoldne do večera zaslišavala atentatorja Principa in Čabrinoviča. A vendar pa oba odklanjata skoro vsak odgovor in le izjavljata, da nimata nobenih skrivncev. Čabrinovič je izjavil, da njegov atentat nima ničesar opraviti s Principom. Princip pa je nasprotno izjavil, da Čabrinoviča niti ne pozna. Oba pa izjavljata, da sta hotela maščevati svoj narod. Na vprašanje, zakaj je

prispeel v Sarajevo, je odgovoril Princip policiji kar hladno: „To ste vendar videli zakaj!“ Na vprašanje, zakaj je izvršil atentat, je izjavil: „V prestolonasledniku sem hotel zadeti predstavitelja avstrijskega imperijalizma in enega najvišjih faktorjev v monarhiji. Vojvodinje same nisem želel umoriti.“ Čabrinovič pravi, da je socialista, Princip pa, da je pristaš nacionalistične ideje.

Nedeljko Čabrinovič je sin gostilničarja Čabrinoviča v Sarajevu. Bil je že v mladosti skrajno malopriden. Ko je odrasel, je šel v Črnogoro, kjer se se je izučil v tiskarski obrti. Bil je strasten anarhist in ob enem sindikalist in je bil zato tudi izključen iz socialistične stranke. Nato je odšel v Srbijo, kjer je dobil službo v raznih belgrajskih tiskarnah. Pred enim mesecem se je vrnil v Sarajevo, kjer je dobil službo v Zadrugi tiskarni. Rači lenobe in malopridnega vedenja pa je bil pred kratkim iz imenovane tiskarne odpuščen. Od tega časa se je potikal še po raznih gostilnah po mestu in v pijanosti baje ponovno izjavil, da že napravi svoje, ko pride prestolonaslednik v Sarajevo.

Gavrilo Princip je rodom iz Dalmacije in je absolvirati štiri gimnazije v Bosni. Pozneje je šel opetovano v Srbijo in občeval s tamkajšnjimi dijaškimi anarhističnimi krogi. Pred kratkim se je zopet vrnil v Bosno in se potikal okoli. Kje povsod, še ni dognano. Bil je sanjar in mladenič praznih idej.

Kaka kazen čaka oba atentatorja?

Prvi napadalec Nedeljko Čabrinovič, čegar napad na prestolonaslednika in njegovo soprogo se ni posrečil, je star 21 let in je tedaj po obstoječem veljavnem kazenskem zakoniku odgovoren in polni meri za svoje zločinsko dejanje. Obsojen bo na smrt. — Drugi napadalec Gavrilo Princip, čegar napad se je posrečil, je star šele 19 let in se mu v smislu obstoječega kazenskega zakonika kljub temu, da je izvršil dvojni umor, ne more prisoditi smrtna kazen in tudi ne dosmrtna ječa, temveč le, težka ječa od 10 do 20 let.

Vojaška pisarna generalnega inspektorja razpuščena.

Nadvojvoda Karl Franc Jožef, ki je, kakor že znano, sedaj podpolkovnik in poveljnik bataljona pri 39. pešpolku, ki garnizira na Dunaju, bo dobil že v kratkem višjo vojaško šaržo, vojaška pisarna pokojnega generalnega inspektorja se pa razpusti.

Najnovejša „Information“ pa poroča, da je izvedel iz gotovega vira, da bo nadvojvoda Franc Salvator, ki je nadzornik infanterije, vodil vojaško pisarno pokojnega nadvojvode. Menda samo začasno, in tako bi znali obe verziji odgovarjati istini.

Oporoka prestolonaslednika.

V dvornih krogih se pripoveduje, da obstoja zadnja želja prestolonaslednika, glasom katere se bo odredilo, da bo skupaj s soprogo pokopan v Artstetnu pri Amstetnu, kjer se nahaja žr, ki jo je dal že pred dvema letoma nadvojvoda sezidati za se in za svojo družino. Zavarovan je bil rajni nadvojvoda pri neki holandski banki za 30.000.000 holandskih goldinarjev v zlatu, vojvodinja pa za 15.000.000 holandskih zlatov za slučaj smrti. Finančni svetovalec rajnika, dr. Tonder, ki je v posesti testamenta, je odpotoval na Dunaj. Oporoka se odpre po pogrebu.

Dedščina po nadvojvdi Francu Ferdinandu.

Otroci blagopokojnega prestolonaslednika podedujejo za njim privatno premoženje, kakor tudi gradove Konopišt na Češkem, Blühnbach na Solnograškem in Artstetten pri Pöchlarnu. Dedščina Este, ki pripadla po izmrtni modenske panoge l. 1875 očetu nadvojvode Karolu Ljudoviku, pripade s slavno vilo Tivoli pri Florenci sedanjemu prestolonasledniku. Oba grada Belvedere in Ambras sta kronska imovina in jih ima po pokojnem nadvojvodi na razpolago zopet cesar, istotako tudi grad Miramar, v katerem je prestolonaslednik rad prebival.

Prva vest o napadu v cesarski rodbini.

Prvi izmed članov cesarske rodbine, ki je izvedel vest o sarajevskem groznem umoru, je bil nadvojvoda Peter Ferdinand. Pripeljal se je v nedeljo opoldne z vlakom na Dunaj in so ga že na kolodvoru obvestili o groznem dogodku.

Ob koliki uri je bil izvršen napad?

Drugi napad, katerega žrtev sta bila prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova soproga, je bil izvršen točno ob 11. uri dopoldne. Prestolonaslednikova soproga je še živelja potem, ko jo je zadela krogla, približno 10 minut, dočim je prestolonaslednik Franc Ferdinand umrl neposredno po izvršenem napadu.

Preki sod v Sarajevu.

V Sarajevu se neprestano vršijo aretacije. Oblosti so prepričane, da so na sledu veliki srbski zaroti in da imata napadalec mnogo skrivncev. Ljudstvo je tako razjarjeno, da vdira v srbske kavarne, prodajalne in stanovanja in kriči neprestano: Proč s Srbi! in: Živijo Franc Jožef! V mestu je bil že v ponedeljek, dne 29. junija, izdan in pribit sledeč raz-

glas: Odreja se preki sod na sledeče zločine: 1. na veleizdajo, 2. na kršenje javnega miru, 3. na upor, 4. na nemire, 5. na javna nasilstva, 6. na umor, 7. na uboj, 8. na težko telesno poškodbo, 10. na požig, 11. na rop, 12. na prikrivanje zgoraj imenovanih zločinov. Za vse te zločine in pregreške je določena smrtna kazen.

Viharna seja hrvatskega sabora.

V torek, dne 30. junija, se je sešel hrvatski sabor radi strašnega dogodka v Sarajevu k izvanredni seji, kjer je prišlo do burnih prizorov. Ob 11. uri dopoldne so vstopili v dvorano člani vlade, na čelu jim ban baron Škerlec in poslanci v črnih oblekah. Predsednik Medaković je stopil na estrado. V tem trenutku je nastal med klopmi pravaške stranke šum in ropot in začeli so se klic: Hrvatje morajo iz koalicije izstopiti! Iz klopi večine pa so odgovorili klici proti opoziciji: Poslušajte! Mir!

Poslanec Zatluka je zaklical nato večini: Vi nam boste ukazovali, da naj bomo mirni? Ali ste li prinesli morda kakšno bombo seboj? Ta klic je bil signal za splošen polom. Pravaši frankovske struje so se vzdignili raz sedežev, začeli so tolči in vpiti: Proč s koalicijo! Proč s Srbi! Dol z morilci!

Predsednik je odredil kljub temu kravalu, da naj prebere zapisnikar zapisnik zadnje seje. Zapisnikar je začel brati, toda pravaši so protestirali kar najenergičneje proti temu. Razlegali so se klici in vpitje: Dol z morilci!

Ko so pravaši videli, da zapisnikar še ne preneha brati, so začeli metati vanj tiskane protokole. Poslanci večine in Starčevićeve stranke pa so začeli hudobno ugovarjati. Nemirov ni bilo konca. To je pravaše še bolj ujezilo in še hujše so začeli kričati: Dol z morilci! Mi nismo denuncijanti, mi povemo resnico! Vse to je belgradska roka! Vpitje in polom sta trajala dober četrt ure. Med tem je prebral zapisnikar zapisnik in dvignil se je predsednik Medaković, da bi prebral sozhalno izjavo. In zopet so se oglasili pravaši: Mi ga ne pustimo govoriti, on ne sme prebrati izjave! Med tem so se dvignili člani vlade, poslanci in občinstvo na galeriji, da bi poslušali predsednika. Pravaši so razsajali naprej in ogorčeni psovali večino. Klicali so jim med drugim še tudi: Vi ste inavgurirali srbski kurz! V tem je prekinil predsednik sejo. Med pavzo so ostali pravaši v dvorani in so še naprej kričali proti Srbom in pa proti večini. Slišali so se klici: Hrvatje morajo izstopiti iz koalicije! Galerija je tem klicem živahno sledila.

Po zopetni otvoritvi seje se je hrup nadaljeval. Pravaši so sila ogorčeni vsklikali: Srb nima tu nič ukazovati! Dol s Srbi! Hrvatsko-srbske koalicije ni več! Slava spominu Franca Ferdinanda, katerega je umorila srbska roka! V deželnem zboru so vohuni! Vi živite od srbskega denarja! Veleizdajalci! Deželni zbor naj se razpusti!

Predsednik je zopet prekinil sejo. Ko jo je pa zopet otvoril, se je hrup nadaljeval. Kljub temu pa je prebral predsednik sozhalno izjavo, v kateri tudi stoji:

„V nepojmljivi blaznosti se je dvignila hudo-delska roka, da uniči plemenito življenje in da zavije vladarsko hišo in vse narode, ki dele dobro in slabo s svojim vladarjem v žalost in žalovanje. V tem težkem trenutku se zbirajo v ljubezni in zvestobi vsi narodi okrog svojega vladarja, tako tudi celotni narod hrvatski in mi kot njegovi zastopniki. Še ožje nas veže vez s prestolom in z vladarsko hišo, vez, ki se ne da strgati!“

Med tem se je nadaljeval silen hrup v klopih pravašev. Proti predsedstvu lete stenografski zapisniki in drugi papirji. Neprestano se nadaljujejo ogorčeni klici: Proč s Srbi! Dol z morilci!

Večina je sprejela izjavo z viharimi slava-klici. Pravaši pa so dvignili vihar, ki je preglasil te slava-klice ter so navdušeno klicali: Čast spominu Franca Ferdinanda!

Ko so zapustili pravaši deželnozborsko poslopje, so se zopet ponovili na cesti protisrbski klici in zbrano ljudstvo jim je priredilo sijajne ovacije. — Deželni zbor hrvatski bode zastopan tudi pri pogrebu nadvojvode.

Utis o groznem sarajevskem umoru v Mariboru.

Utis, ki ga je napravila vest v Mariboru o groznem umoru v Sarajevu, je bil različen. Na naše dobro, cesarju in cesarski rodbini vdano slovensko in dobro katoliško nemško prebivalstvo je bil — naravnost konsternujoč. Nihče ni mogel verjeti, da bi bilo to res. A ves drugačen je pa bil utis na nemške nacionalce. Priredili so na takozvanem ljudskem vrtu veliko ljudsko veselico, na kateri se je rajalo in popivalo celo noč, godba je igrala neumorno, spuščali so rakete, sploh se ni nihče zmenil za to, kar se je dogodilo v Sarajevu, čeprav se je izvedelo za dogodek, ker so odpoklicali častnike in vojaštvo od prireditve. Naši nemški nacionalci so se še drugega dne potikali pijani po mestnih ulicah, za ta grozen umor se ti ljudje niti zmenili niso. Najboljši dokaz, kako malo je pretresla ta grozna vest njihov mozeg, je ta, da niso razobesili niti ene črne zastave raz svojih hiš. Čeprav vemo, da našim nemškim nacionalcem v Avstriji ni nič svetega, ampak le samo ono, kar je v rajhu in kar pride iz rajha, bi moral

vendar grozni umor vzbuditi v srcu slehernega Avstrijca, ne glede na njegovo politično mišljenje, najmanj vsaj iz človeškega stališča, sočutje nad tragično usodo prestolonaslednika in njegove soproge; a naših nemških nacionalecev se ne prime ničesar, in mirnodušni se vrte po plesiščih, poslušajo koncerte in prepuščajo razobešanje žalnih zastav — drugim ljudem . . .

Nov korak naprej za Veliko Srbijo.

Pariški „Figaro“ poroča glede velikosrbske ideje sledeče: Smo v položaju, da zamoremo poročati, da sta Srbija in Črnagora sklenili naznaniti svojo združitev. Ta sklep bi se moral objaviti na obletnico bitke pri Kosovem. Radi umora nadvojvode se je to preložilo. Gotovo se gre za zavlačenje. Vse podrobnosti so bile že urejene. Najprej bi se postavila carinska enota in se finančno ministrstvo in pa ministrstvo za zunanje zadeve združila. Potem bi pa šlo po etapah do popolnega ujedinjenja. Pogajanja so se vršila med kabineti pod vodstvom Rusije strogo tajno. Kar se tiče dinastičnih vprašanj, se za življenje kralja Petra in Nikolaja ne bo nič spremenilo. Takoj ko bosta pa vladarja zaprla oči, se bosta deželi popolnoma združili. Za kralja bo proklamiran srbski prestolonaslednik Aleksander. Vsem tem načrtom pa je bil na poti prestolonaslednik Franc Ferdinand, ki je bil skrajni nasprotnik velikosrbskih teženj.

Na Dunaju zažgali srbsko zastavo.

Dunajskega prebivalstva, ki smatra umor v Sarajevu za nekaj višek srbskih izzivanj v naši monarhiji, se je polotila velika razburjenost, vsled česar je prišlo pretečeni torek zvečer do velikih demonstracij. Ze proti 8. uri zvečer so v bližini srbskega konzulata opazovali, da se nekaj pripravlja. Može so prihajali v številnih gruclah, razburjeno se pogovarjajoč o dogodku v Sarajevu. Množica je naraščala vedno bolj in kmalu so se čuli iz tisočev grl klici: „Doli s Srbijo!“, „Fej kraljevim morilecem!“ In drugi slični glasovi. Končno je zapela množica cesarsko pesem. Kmalu nato je bila videti srbska zastava, s katero so mahali semintje, jo dvigali kvšku, da je plapolala visoko v zraku, na kar jo je množica zažgala. Množica je zapela nato pesem princa Evgena, na kar jo je skušala policija poriniti in razpršiti v stranske ulice. Med demonstranti je bilo opaziti tudi veliko število avstrijskih častnikov. Množica je neprestano klicala: „Živela avstrijska armada“. Vkljub policijskemu kordonu je prodrla od spomenika Schwarzenberga, kjer je imel dunajski občinski svetovalec Solterer nagovor na množico; njegov sklepni stavek je bil: „Mi zahtevamo zadoščenja od Srbov za nam prizadjano težko bol!“ Na poziv Soltererja se je nato množica mirno razšla.

Francoski glas o prestolonasledniku in njegovi obitelji.

Kako ugodno sodijo na Francoskem o prestolonasledniku, o tem piše dunajski list „Reichspost“ sledeče:

Nek naš sotrudnik je imel dne 29. junija priliko, govoriti z generalnim vikarjem v Versailles-u, abee-jem Leblanc, ki je sodelovalec škofa Gibier-ja v Versailles-u. Generalni vikar Leblanc, ki je bil leto za letom gost na raznih gradovih nadvojvode Franc Ferdinanda, se je izrazil o prestolonasledniku med drugim tudi tako-le: Pričakoval sem cesarsko visokost nadvojvodo prestolonaslednika Franca Ferdinanda letos v Versailles-u kot gosta. V prejšnjem mesecu, ko sem se zadnjič z njim snidel, mi je naznanil svoj namen, da se namerava nastaniti s svojimi otroci za delj časa v Parizu, da bi se njegovi otroci na podlagi zgodovinskih spomenikov naučili francoske zgodovine bolj temeljito, kakor je sicer to mogoče. Kako zelo se je baval prestolonaslednik z vzgojo svojih otrok, je obče znano. Abbe Leblanc je naglašal, da je prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegovo soprogo prešinjnal verski duh skozi in skozi. Pokazal je nato več pisem kot dokaz resnice njegove trditve. Storila bi se velika krivica, če bi se mislilo, da je izšel prestolonaslednik le samo in popolnoma iz vojaških načrtov za napadanje sovražnika. Nasprotno, prestolonaslednik Franc Ferdinand je bil zelo važen činitelj za ohranitev mednarodnega miru. Po načelu: Če hočeš imeti mir, boji pripravljen za vojsko, je hotel imeti nadvojvoda močno Avstrijo, odtod tedaj njegovo prizadevanje za preustrojitve armade in mornarice, razširjenje in polnitev vojne luke v Pulju itd. Abbe Leblanc je tudi pokazal nekaj pisem, ki jih je prejel od otrok prestolonaslednika. V pismih pišejo otroci o šoli in učenju, tudi o igrar in igračah, ki so jih prejeli od svojih starišev. Tako so dobri moji stariši, je pisala najstarejša hčerka Zofija in je nato z otroškim veseljem opisovala svoje veselje o nekem konjičku, katerega ji je podaril njeni oče ob priliki nekega velikega praznika. Da, bila sta oba tako dobra, je še vskliknil abbe Leblanc in, nagnivši glavo nad malo pisemce, se je jokaj, kakor otrok.

Pokojnega prestolonaslednika bolezen in ozdravljenje.

Grof Sternberg posveča blagopokojnemu nadvojvodi v nekem listu članek, kjer pravi: S katastrofo, ki je zgodovina še ni poznala, se je nadvojvoda naenkrat povzpela do prestolonaslednika avstrijskega.

Grozna bolezen ga je potem čez nekaj let napadla in moške znanosti so smatrali njegovo življenje za izgubljeno. Imel sem takrat čast, spadati med moške, ki so z njimi bližje občevali. Bil sem pri njem na Malem Lušnju, kjer je počival na kanapeju. In kakor bi se zgodil čudež, je polagoma ozdravel. Že sam je rekel, da ni nič več upal na zdravje in jaz sem mnenja, da pozna znanost komaj še kak drug slučaj, da bi kak tako težko na tuberkulozi bolan človek popolnoma okreval. Že takrat se je rad izrazil, da se ne bo oženil primerno svojemu stanu. Ta sklenjen zakon ni bil, kakor se je večkrat mislilo, slučajen, ampak že od nekdaj nameravan. Po prestani bolezni je postal nadvojvoda popolnoma drug mož. Ker je bil dolgo časa osamljen, proč od posvetnega hrupa, je imel priliko, baviti se intenzivno s čtivom. Tako se je zgodilo, da je bil eden izmed moških, ki so veliko čitali in veliko znali; čital je le resne knjige. Čudežna rešitev je nenavadno povzdignila njegov religiozen čut in preje nekoliko razvita veseljaška narava je popolnoma izginila. Kdor ga je poznal pred boleznijo in po njej, ne bi nikdar mislil, da je mogoče, da bi bil to isti mož.

Prestolonaslednik o svoji soprogi in o svoji sreči.

Kako lepo se je izrazil blagopokojni prestolonaslednik o svoji sreči in o svoji soprogi, nam jasno kaže sledeča epizoda: Na slavnosti povodom podelitve bareta kardinalu dr. Czernohu je cesarja zastopal pokojni nadvojvoda. Sila dolgo časa se je ta blagi pokojnik prijazno razgovarjal z novim kardinalom. Navzoči visoki dostojanstveniki so z veliko pazljivostjo zasledovali živahen pogovor. Prestolonaslednik je prijazno smehljalje rekel kardinalu: Tudi moja soproga živahno zasleduje delovanje Vaše Eminence kot dušnega nadpastirja in bi rada spoznala Vašo Eminenco. Vojvodinja pa je bila navzoča pri slavnosti in je opazovala obred iz oratorija. Ko mu je nato kardinal odgovoril, da je videl Njeno Visokost, je prestolonaslednik nadaljeval svoje milo pripovedovanje o svoji soprogi in družini. Iz njegovih oči je seval izraz nepopisne sreče in od čustev premagan je odkril kardinalu svoje sree. „Eminenca“, je dejal, „večkrat sem poskusil, da so v življenju stvari, ki bi jih, ako bi jih morali se enkrat narediti, drugače naredili. Glede svojega zakona bi pa nespremenjeno to napravil, kar sem napravil. Poln veselja vam povem, da sem od Boga blagoslovljen človek. Ko pridem od dolgega in težkega dela med svojo družino domov in dobim svojo soprogo med igračimi se otroci pri ročnem delu, me zapustijo že vse skrbi in sem ves iz sebe radi sreče. Ta prizor mora Vaša Eminenca enkrat videti.“

Prestolonaslednik je smehljalje stresel roko kardinalu v pozdrav in rekel: Sedaj bom potoval na manevre; če se pa povrnem in bo Vaša Eminenca zopet na Dunaju, nas boste obiskali in boste naš gost! Na svidenje!

Kdo je kriv?

Takoj drugi dan po izvršenem atentatu, je bil ob 3. uri popoldne poklican k cesarju v avdienco skupni finančni minister in vrhovni šef Bosne in Hercegovine vitez Bilinski. Avdienca je trajala nad eno uro. Bilinski je poročal cesarju o položaju v Bosni in o dogodkih, ki so se zgodili v nedeljo. V političnih krogih vlada velikansko nezačudenost radi nezadostnih varnostnih odredb, ki so edine zakriville, da se je zgodil ta strahoviti dogodek. Civilne oblasti vale vso krivdo na vojaške, Bilinski je že pred par dnevi povdarjal potrebo, da mora imeti prestolonaslednikovo potovanje v Bosno ne le vojaški, ampak tudi civilni značaj, ker bi zadobilo s tem prestolonaslednikovo potovanje v anektirane kraje popularno obličje. V tem slučaju bi spremljal nadvojvodo tudi Bilinski. Toda baron Hötendorf in fem. Potiorek sta z vso odločnostjo odklonila nasvet Bilinskega, češ, da je treba pokazati v Bosni samo vojaško, ko pest in je res dosegl, da je prispel nadvojvoda v vlogi vojaškega poveljnika. Oba generala sta izrabljala prestolonaslednikovo neinformiranost; ona dva sta odgovorna za nesrečo, ki je zadela prestolonaslednikovo dvojico. To konstatira tudi jasno olicijelni komunike „Fremdenblatta.“ Toda politični krogi se izprašujejo, kaj je prišel Bilinski še le sedaj! Imel da je poprej dovolj časa, da bi odredil vse potrebne odredbe in če je videl že vnaprej slabe posledice, bi moral nastopiti s skrajnimi sredstvi in če potrebno, tudi s svojo demisijsko izsiliti remeduro. A tega Bilinski ni storil in zato se tudi on ne otrese v gotovem oziru odgovornosti. Cesar je Bilinskemu odkrito povedal svoje mnenje. Bilinski je takoj podal svojo demisijo, toda cesar mu je povedal, da še naj ostane, dokler ne minejo pogrebne slavnosti.

V Sarajevu samem so bile varnostne odredbe skrajno pomanjkljive. Za varnost po sarajevskih cestah in ulicah se je storilo veliko premalo, kajti takoj po prvem izjalovljenem atentatu, ko je vendar že bilo očividno, da se gre za organiziran komplot, to temveč, ker so še našli na ulici drugo bombo, ki se ni eksplodirala, bi bila morala policija odstraniti občinstvo vsaj iz najtesnejših ulic. Tudi tajna policija je pokazala, da svoji nalogi ni bila kos. Čeprav se je že tedne poprej natihome šepetalo po Sarajevu o tajnih zločinskih načrtih, bi bila njena dolžnost, — strogo opazovati vsakega došleca! Če bi bila čuvala

in opazovala vse osebe po hotelih in kavarnah, na kolodvorih in mestnih vhodih, bi bila gotovo našla sumljivih oseb. Toda njej niso bile znane nobene predpriprave morilcev in tudi v nedeljo ni opazila še prav nič sumljivega; ni videla morilcev, čeprav so takorekoč nastopili v skupinah in so vrhu tega še nosili velikosrbske znake. Morilci so se razpostavili na raznih cestnih vogalih in so očividno postopali natanko po dogovorjenih načrtih in so gotovo imeli v vrstah gledalcev osebe, ki so o tem vedele in ki bi jim bile pomagale, da ložje pobegnejo.

Tudi naša diplomacija je topot zopet pokazala svojo popolno nezmožnost. Že pred tednom je prinesel belgrajski list „Novosti“ glede poseta prestolonaslednika v Bosni sledečo notico: „Avstro-ogrski prestolonaslednik naj si topot Bosno in Hercegovino dobro pogleda, ker ima sedaj zadnjo priliko, — da jo vidi! . . .“

Napadi na skupnega finančnega ministra viteza Bilinskija.

Skupnega finančnega ministra viteza Bilinskija je dunajsko časopisje začelo hudo napadati. Tako piše med drugimi „Reichspost“: Ko je prevzel po odstopu barona Buriana vitez Bilinski upravo Bosne in Hercegovine, se je pričakovalo od njegove politične spretnosti razjasnitev političnega položaja v Bosni. Pred vsem bi bilo najpotrebnejše, če bi se bila zatrla državi sovražna, velikosrbska propaganda, če bi se bili vzgajali Srbi za državi zveste podanike, o sobito, če bi se bila spremenila politična smer, tako da bi se državi zvesti elementi v prid srbskih radikalcev, kakor sta poslanca Jeftanovič in Sola, ne zatirali. Toda vitez Bilinski je smatral za mnogo udobnejše, da je nadalje jadrval v stari politični smeri, le da se je zavoljo ljubega miru ogibal krepke politike, za katero je imel brezdvomno dovolj zmožnosti. Vitez Bilinski ni storil ničesar, da bi bil izpremenil Srbom preprijazno smer svojih prednikov. Ni se upiral srbsko-nacionalistični propagandi v šolah, ni skušal združiti Hrvatov in mohamedance, ki v vseh težkih časih, kakor tudi zdaj, dokumentirajo svoje patrijotično mišljenje in zvestobo do monarhije, da bi z njimi vodil upravo dežele. Vitez Bilinski se je, kakor vsi njegovi predniki, skušal v prvi vrsti opirati na Srbe, ker je bila ta politika bolj priročna. Kakor se je pa pokazalo, ni bila sigurna; vedno je izigral Srbe zoper državi zveste Hrvate in mohamedance, in še celo potem, ko je odložilo 13 srbskih radikalnih poslancev, v bosanskem saboru svoje mandate in še celo za časa balkanske krize ni suspendiral delovanja bosanskega sabora, le da mu ni bilo treba iskati nove smeri. Je še v dobrem spominu, kako so njegove oblasti postopale napram katoliškim Hrvatim in nadškofu dr. Stadlerju v znani zadevi prestopa neke mohamedanke h katoliški veri. Viteza Bilinskija se nikakor ne more oprostiti krivde, da je njegova slabotna in površna politika in slikanje razmer v Bosni in Hercegovini v najlepših barvah na kompetentnih mestih in tudi v delegacijah dozorevala stvari v Bosni do katastrofe, ki se je v nedeljo pripetila v Sarajevu in katera je oropala dinastijo, državo in narode svojih najboljših nad.

Dvorno žalovanje.

Po najvišjem naročilu se bo za ranjnim nadvojvodo-prestolonaslednikom Franc Ferdinandom začel ob petka, dne 3. julija, skozi šest tednov nosila žalna obleka in sicer se bo prve štiri tedne, to je od dne 3. julija do vštveši dne 30. julija, globoko, naslednja dva tedna, to je od dne 31. julija do dne 13. avgusta zmerno žalovalo.

Maribor v žalosti in sprejem mrtvaškega vlaka.

V četrtek popoldne, dan, ko so peljali mimo trupli prestolonaslednika in njegove soproge, je bil tudi Maribor v znaku žalosti. Vse trgovine so bile zaprte, ljudstvo je pa nemo hitelo na kolodvor, kjer se ga je zbralo več stotin in čakalo prihoda dvornega vlaka. Na severnem in južnem koncu kolodvora ste vihrali dve veliki črni zastavi. Točno ob 4. uri 20 minut je pripeljal dvorni vlak. Pri sprejemu so bili navzoči načelniki vseh javnih uradov, stolni kapitelj, voditelji vseh šol, župan in na čelu vojaških dostojanstvenikov general Voiti. Vsi so nemo in odkritih glav nepremakljivo zrl v žalni vlak, ki nam je peljal mrtvega svojega bodočega kralja in cesarja. Komaj slišno je prišel ta vlak in komaj slišno je zopet odšel.

Slovenci iz Maribora, Kamnice, Št. Petra ter iz bližnje in daljne okolice pa smo se zbrali v veliki množini ob cesti v Lajteršperk. Molče smo mahali s klobuki in robci zadnji pozdrav rajnemu.

Proklamacija cesarja.

V znak brezmejnega žalosti bo, kakor se čuje v dobro poučenih dvornih krogih, izdal cesar po pogrebnih slavnostih proklamacijo na vse narode širne svoje države. V tej proklamaciji se bo spominjal velikih zaslug in požrtvovalne zvestobe tako kruto umrlega prestolonaslednika. V proklamaciji bo cesar tudi v posebnem oddelku pohvalno omenjal nadvojvodo Karola Franca Jožefa kot bodočega svojega naslednika.

Minister za zunanje zadeve grof Berchtold se je mudil v četrtek, dne 2. t. m., skoro eno uro v avdijenci pri cesarju v Schönbrunn. Ta avdijenca je v zvezi z rezultati preiskave v Sarajevu in s skoro gotovim korakom dunajskega kabineta v Beogradu, kakor tudi z imenovano cesarjevo proklamacijo.

Provokacije srbskega časopisja se nadaljujejo.

Belgrajski listi v enomer slikajo sarajevski atentat kot naravno posledico avstro-ogrsko politike napram Srbiji. Za morilca imajo na razpolago celo vrsto olajševalnih vzrokov. V oficirskih in dijaških krogih se morilec povečuje kot mučenik narodne i. deje. Listi so polni napadov in groženj proti monarhiji. Odkritostrenega sožalja nad žrtvami velikosrbskega fanatizma ni najti niti v vladnih krogih. Ostro napadajo vladu, ker je, ko je prišlo poročilo o krvavem sarajevskem dogodku, ustavila slavnosti spominskega dne na Kosovem.

Sarajevo — jama zarotnikov.

Da je obstajalo celo omrežje zarotnikov proti življenju prestolonaslednika v Sarajevu in njega okolici, nam brez dvoma najjasneje priča izjava predsednika bosanskega sabora dr. Basagića, ki je podal nekemu poročevalcu budimpeštanskega „Hir-lapa“ in ki slove: Kaj naj povem o atentatu? Moralo se je zgoditi, takoj ko se je pokazalo, da ni nič varnostnih odredb. Prestolonaslednik in soproga sta morala tu na bosanski zemlji končati življenje. Zarotniki so ju obsodili v smrt. Ko se po prvi bombi ta cilj ni posrečil, je prišel samokres. Ko bi odrekel še ta, bila bi 20 korakov naprej zopet bomba na vrsti, in ko bi bila tudi ta brez uspeha, 20 korakov naprej zopet samokres. Našle so se bombe celo na drevesih in to ne samo v Sarajevu. Govorilo se je, da se bo prestolonaslednik peljal v 8 km oddaljeno Bistrico. In glej, tudi na tej poti se je našla v vrhu nekega drevesa bomba. Morilec so torej spletili mrežo, iz katere prestolonasledniku Francu Ferdinandu ni bilo mogoče uiti.

Tudi v konaku so bile bombe pripravljene. Pod mizo, ko bi se imel vršiti dejeuner, so našli dve bombi, opremljeni z urami, tudi v dimniku je visela bomba. Pri neki ženski v Ilidži so zaplenili sedem bomb.

Vojvodinja Zofija in beginica.

Ko se je mudil nadvojvoda v mestni hiši, med prvimi in drugim atentatom, je vojvodinja Hohenberg obiskala v prvem nadstropju veliko družbo muslimanskih dam. Bile so to soproga predsednika sabora Basagića in druge imenitne muslimanske gospe. Vojvodinja je bila prvi trenutek po bombnem atentatu še nekoliko vznemirjena, ali takoj se je zbrala in se pokazala zopet v vsej svoji milobi. Ko se je poslovila, je pristopila k njej soproga begova in dejala: Kako krasna in ljubeznjiva si! Veselili smo se s teboj, pridi kmalu zopet k nam! Vojvodinja je bila od teh besed, ko so ji ji prestavili, očitno ganjena. — Pol ure pozneje jo je pa zadela že smrtna krogla!

Mrtvaško opravilo za nadvojvodo Franca Ferdinanda in vojvodinjo Zofijo Hohenberg. Z ozirom na željo g. ministra za notranje zadeve je naročil kn.-šk. ordinariat, da se mrtvaško opravilo z zvonjenjem v vseh župnijskih cerkvah Lavantinske škofije opravi, kjer je le mogoče, že v soboto, dne 4. julija t. l.

Naše prireditve.

Sv. Ana v Haložah.

Praznik sv. Petra in Pavla ostane haloški naši mladini in dobremu haloškemu ljudstvu v neizbrisnem spominu. Vršil se je mladeniški shod, združen z izletom Podravskega okrožja Orlov, katero je poslalo 80 članov-telovadcev na prijazni grič sv. Ane. Prišli so vrli mariborski Orli, hočki, središki, ptujski in častno zastopstvo iz daljnega Ljutomer. Orli so pozdravljali številni slavaloki in haloško ljudstvo, katero je v velikih trumah prišlo Orlom na proti. Okrog poldneva, po cerkvenem govoru, so Orli prisostvovali sv. daritvi, pri kateri sta stregla 2 brata Orla iz Maribora. Po cerkvenem opravilu je pogostil neutrudljivi voditelj haloške mladine, vlč. g. kaplan Baznik, vrle Orle. G. kaplan je tudi vodil še vse predpriprave za shod, za kar mu bodi od strani vseh odsekov Podravskega okrožja Orlov najprisrčnejša zahvala.

Po obedu je govoril ljudstvu, katero se je bilo zbralo v ogromni množici, priljubljeni vodja štajerskih Slovencev, g. državni in deželni poslanec dr. A. Korošec. Njegove besede so bile globoko v srce segajoče. Spominjal se je v toplih besedah blagopokojnega nadvojvode, ki je zlasti nas Slovence tako ljubil, kakor oče svoje otroke, katerega pa je nemila usoda odtrgala od nas za večno. Izvajal je: Kralj Matjaž bi bil on, kateri bi popeljal nas Hrvate in Slovence v boljšo bodočnost; že se je odpirala gora, iz katere bi prišel on, ki nas resnično ljubi, a nemila usoda nam ga je vzela. V obeh našega vrlega in nepokvarjenega ljudstva je zaigrala marsikatera solza odkritega sožalja.

Nato so govorili poslanec Meško, poslanec M. Brenčič, g. Sever, urednik Žebot in drugi, in vsi v smislu predgovornika. Sleherni se je spominjal prebriske izgube, ki je zadela vse avstrijske narode in

zlasti pa nas Slovence. — Po večernicah se je v. šila javna telovadba Orlov. Proste vaje so se izvajale precizno, istotako vaje na orodju. Ugajale so ljudstvu lepe skupine mariborskega Orla in slikoviti vajalni pohod vseh telovadcev. Dasi nam je bilo nekoliko naklonjeno in se nam je solnce smehljalo, dasi je prihitelo v Haloze na tisočine ljudstva, vendar se ni mogla razviti odkrita zabava. Kakor težka mora je ležala na naših prsih prebriska zavest nenadomestljive izgube. Zato smo končali že ob 6. uri zvečer celo prireditve in se podali na svoje domove.

Remšnik.

Po rani maši v nedeljo, dne 28. junija, se je vršil pri nas shod, katerega je vodil župan g. Voglar. Poslanec dr. Verstovšek je podal kratko poročilo in posebno opozarjal na naša gospodarska važna vprašanja. Navzoči so prosili g. poslanca posredovanja v raznih zadevah; posebno se je poudarjala potreba za ustanovitev kmetijske podružnice. Na predlog č. g. župnika Podvinskega se izreče poslancu zahvala in zaupanje.

Slovenjgradec.

V ponedeljek, dne 29. junija, je bil napovedan politični shod S. K. Z., na katerega sta prišla poslanka Pišek in dr. Verstovšek. Zbrali so se najuglednejši kmetje v Narodnem domu. Poslanec dr. K. Verstovšek je navzočim podal najnovejše vesti o zločinu na prestolonaslednika in predlagal, da se politični shod sploh ne vrši, kar so vsi odobraval. Na to je podal poslanec dr. Verstovšek lepo sliko o čednostih in vrlinah umrlega prestolonaslednika in pa njegove visoke gospe. Potrtega duha so navzoči vsprejeli udanostno izjavo, katero je predlagal č. g. mestni župnik Čizek:

Volilci slovenjgraškega okraja so se zbrali namesto na političen shod k sestanku, da izrazijo svojo žalost in sočutje ter podajo, globoko potrpi radi nečloveškega zločina na svojega preljubljenega prestolonaslednika in njegovo visoko gospe, veličanstvu presvitlemu cesarju, udanostno izjavo. Z veliko ogorčenostjo obsoja slovensko ljudstvo, ki je vedno udano habsburški hiši, ta nepopisni zločin in prosi vse-mogočnega Boga, da bi okrepil presvitlega cesarja, da prenese s trdno voljo hudi udarec, ki zadene njegga, habsburško hišo in celo državo. Goreče molitve slovenskega ljudstva težijo po tem, da se vsi narodi avstrijski tem trdnjejše združijo v obrambo cesarske rodovine in avstrijske domovine.

Poslanec dr. Karl Verstovšek je šel nato k okrajnemu glavarju g. baronu Neugebauerju in mu izročil udanostno izjavo volilcev slovenjgraškega okraja.

Sveta vojska v Mariboru.

Na Petrovo, 29. junija, je imelo osrednje štajersko protialkoholno društvo svoj letni občni zbor v telovadnici c. kr. gimnazije. Zborovanje je otvoril društveni predsednik prof. Kovačič s kratkim nagovorom, v katerem je med drugim rekel: Letni občni zbor je za vsako društvo nekaj več ali manj svečnega, neka družbeni praznik. Tudi mi — redki bojevniki proti enemu največjih škodljivcev človeštva smo se zbrali danes, da bi obhajali svoj praznik, ogledali si delo in trud ravnokar potekajočega društvenega leta, napravili si novih načrtov in z novim pogumom šli v boj.

O kresu smo; v naravi sije toplo poletno sonce, svetloba ravnokar slavi svoje zmagoslavje nad temo, življenje nad smrtjo, a nebo naše domovine se je ravnokar zastrlo s težko zimsko meglo, vrh naših glav plapolajo žalostne črne zastave, naša srca pa stiska nepopisna bol nad strašnim zločinstvom, ki se je včerajšnji dan zgodilo v Sarajevu ter do temeljev potreslo celo našo domovino in jo zavilo v črno. Tudi naš društveni svečani dan se spremeni v žalno zborovanje. Pod neposrednim pritiskom strašnega dogodka nam se nehoti misli obračajo na tiste temne, demonske sile, ki se kakor smrtna sence skrivoma vlačijo po človeški družbi in bruhajo na dan take strašne pojave, kakor je sarajevski. Tem silam ni nič sveto, nič vzvišeno, ne krona, ne oltar, ne mir in blagostanje posameznih in družbe, ne znanost in civilizacija. Neoporekljiv je zakon vzročnosti, vsak pojav ima svoje vzroke. Ne spada v okvir tega nagovora in našega zborovanja, naštevati in preiskovati vzroke, ki so posredno ali neposredno spravili na dan sarajevsko grozodejstvo, a enega činitelja se moramo dotakniti, ki posredno ali neposredno pripravlja tla miazmom zločinstev. Vzamimo v roke katerokoli statistiko zločinstev, katerokoli psihiatrično knjigo, pogledimo z odprtim očesom okoli sebe v praktično življenje in povsod zadenemo ob nepobitno flegstvo: eden glavnih vzrokov fizične, duševne in moralne degeneracije, propalosti, bolehave razdražljivosti živčevja, eksaltirane fantazije, cinične surovosti je demonska sila alkoholizma. (Ta posredno vsled podedovanja) ali neposredno pripravljata tla, na katere potem padajo prevratne, krive in pretirane socialne, politične, filozofske ideje in iz tega raste setev zločinstev, samoumorov itd. Tudi omika in vzgoja sta proti temu brez moči. Človeku, ki je prišel do osmega gimnazijskega razreda, se gotovo izobrazba ne more odrekati, tudi vzgojo je gotovo imel boljše, kakor kak proletarec najnižjih slojev. S tem seveda ne trdim, da se je sarajevski zločin zgodil ravno pod vplivom alkohola. Tu se gre le za princip. In tu nam eden največjih psihiatrov današnjega časa

pojasnjuje uganko. Prof. dr. Aschaffenburg opozarja na dejstvo, da se med dijaštvom zgodi izredno veliko število surovih in prostaških zločinov, primerno toliko, kakor v vsem ostalem prebivalstvu. Kaj je temu vzrok? Pomanjkanje izobrazbe in vzgoje pa ne. Aschaffenburg pravi: alkohol je glavni vzrok temu pojavu.*

V gnusnem sarajevskem dogodku stopa pred oči zločinstvo v najstrašnejši obliki, zato na novo prisezimo sveti boj tistemu demonu, ki v človeški družbi proizvaja največ zločinstev.

Kot udje humanitarne protialkoholnega društva in kot patriotje izražamo nad sarajevskim grozodejstvom največjo ogorčenost in obsodbo, žrtvam zločina, prejasnemu prestolonasledniku in njegovi visoki soprogi pa bodi časten in večen spomin!

Iz poročila tajnice gđc. Stupca o društvenem delovanju povzamemo naslednje podatke:

Delovanje Sv. vojske ni bilo lahko. Trebalo je poseči za globoko vkoreninjenimi predsodki in prav tako pivskimi razvadami, ki so razširjene pri nas vsepovsod.

V to svrhu je trebalo pouka in sicer v živi besedi in tisku. Zato je priredila Sv. vojska poučna predavanja v raznih krajih krajih — od Mure do Save. Bilo jih je v celem 60, izmed katerih je imel č. g. predsednik 51, 9 pa društvena tajnica. Nabavile so se primerne slike, ki so podpirale besedo in kazale poslušalcem pogubonosni vpliv alkohola na človeški organizem, a tudi njegovo razdejanje v moralnem oziru in v domači hiši.

Izdalo je društvo dve brošuri: „Alkohol in mladina“ v 2000 in „Žganje“ pa v 5000 izvodih, ki sta popolnoma razprodani. „Žganje“ se je vnovič natisnilo v 5000 izvodih, „Alkohol in mladina“ pa že v kratkem izide v drugi izdaji v 2000 izvodih. Zbiralo je nadalje podatke o izgrelih in nesrečah, povzročeni po alkoholizmu, jih objavljalo v časnikih in skrbelo tudi, da se slovenska javnost informira o protialkoholnem gibanju v drugih deželah.

Sveta vojska je ukrenila potrebno, da je prišel v Maribor sloveč p. Elpidij in pozneje še dr. Ude iz Grada. Udeležila se je po svojem zastopniku mednarodnega protialkoholnega kongresa v Milanu meseca septembra, kakor tudi avdijence abstinentov v Rimu pri sv. očetu aprila t. l.

Posredovala je štirikrat pri raznih okrajnih glavarstvih v svrhu prepovedi žganjetočev.

In kaj je dosegla Sveta vojska s tem delom? Hvala Bogu, zastoj ni bilo. Našle so besede odmev v širni domovini, in najboljši možje, mladeniči, žene in dekleta so se ji pridružili ter se z vno oprijeli ideje treznosti in abstinence.

Tako šteje sedaj Sv. vojska 1043 članov in sicer popolnih abstinentov 427, zmernikov pa 616. Za temi pa še stoji na stotine mladih junakov, to je otrok v raznih šolah, ki so se z veseljem odpovedali vsakemu alkoholu.

To so vsekakor tolažljivi podatki, ki jasno pričajo, da se je tudi pri nas začelo daniti in se bo časoma posrečilo, odvrniti nesrečno slepoto, s katero naši rojaki drviijo v pogin.

Posebno veselo znamenje je živo zanimanje za protialkoholno gibanje v dijaških krogih. Sv. vojska se pred vsem najudaneje zahvaljuje slavnim ravnateljstvom mariborskih učnih zavodov, ki so krepko podpirala treznostno gibanje med mladino. V Mariboru so trije odseki: v bogoslovju, v gimnaziji in na učiteljsku, ki delajo z mladostnim navdušenjem in blago požrtvovalnostjo. Zlasti vzorno organizacijo imajo gg. bogoslovci, med katerimi je 37 abstinentov. Na mladino se zanaša Sv. vojska. V Švici so začeli gibanje dijaki, takisto v Švediji, in dosegli, da sta ti dve deželi med najbolj treznimi, kar jih sploh imamo. Kar se je posrečilo drugod, zakaj bi se ne moglo pri nas? Le vstrajnosti in poguma nam je potreba. Ne odnehajmo, ako se težkoče še podvojijo ali podeseterijo! Vzvišen smoter smo si začrtali: treznost slovenskega naroda!

Splošno je od lanskega leta do sedaj opaziti velik napredek v mednarodnem kakor tudi našem domačem protialkoholnem gibanju. Velikega pomena je bil milanski kongres in sicer v dvojnem oziru: Nad 40 vlad civiliziranih držav je bilo tu zastopano in so po svojih zastopnikih slovesno priznale važnost in potrebo protialkoholne akcije, zlasti krepko se je postavljala obrnila proti alkoholu v Italiji in v Rusiji. Drugi veliki uspeh milanskega shoda je bil ta, da se je protialkoholno gibanje spravilo v sklad z vinogradništvom. Italijanski vinogradniki so slovesno izjavili, da v protialkoholnem gibanju ne vidijo sovražnika, ampak prijatelja, ker se je našel način, kako se žlahtno grozde da porabiti tudi brezalkoholno. V Avstriji je posebej protialkoholno gibanje znatno pospešilo potovanje p. Elpidija.

Velikega pomena je bila potem avdijenca pri sv. očetu. Protialkoholno gibanje je dobilo najvišjo sankcijo od svetnih oblasti v Milanu in od najvišje cerkvene oblasti v Rimu. To je veliki moralni uspeh!

Denarni promet je bil pri naši Sv. vojski naslednji: dohodkov 1095 K 47 v, izdatkov 859 K 2 v, ostane torej 236 K 45 v. Gmotno stanje je navidezno le vsled tega ugodno, ker je družba sv. Viktorina v

* Glej: Hoppe. Die Tatsachen über den Alkohol, str. 487.

Mariboru naklonila društvu 200 K podpore za izdajanje dobrih spisov in ker sta si predavatelja sama plačevala potne stroške. V tem oziru smo še daleč nazaj. Po drugih deželah izdajo protialkoholne zvezke na stotisoče kron za potovalna predavanja, tiskovine in razstave, pri nas se pa ljudem ne zdi škoda, zapiti celih posestev, pač pa se jim zdi škoda vsakega vinarja za protialkoholno akcijo.

Na to je ravnatelj g. Schreiner predaval o izletih v naravo, kako se naj v mladini vzbuja čut za lepoto narave; v naravi je pravi vžitek in odmor, ne pa v zažimljenih krémah.

Izvolil se je na to nov odbor: ravn. Schreiner, dr. Turšič, gđc. Štupca, prof. Markošek, prof. Kovačič. Namestnika dr. Leskovar in dr. Turner. Predsednik prof. Kovačič razvije nekatere misli o prihodnjem delovanju, g. dr. Turner pa izreče zahvalo vodstvu Sv. vojske za požrtvovalno delovanje.

K sklepu se obrne predsednik na navzoče dijakke s pozivom, naj o počitnicah delujejo za treznotno gibanje, zlasti naj ostanejo stanovitni, ker utegnejo priti v razmere, v katerih se zmiraj vlada jo barbarske pivske razvade, in morda pridejo med ljudi, ki mlademu človeku ne znajo storiti boljše usluge, kakor da ga z alkoholom napajajo, nekateri imajo prav posebno surovo veselje s tem, če morejo abstinenta pripraviti do tega, da se opije.

Kdor mladino ljubi, sovraži alkohol!

Raznoterosti.

Komisija za bogoslovne izpite je po smrti dr. J. Mlakarja tako-le sestavljena: predsednik prodirektor dr. M. Matek, kn.-šk. komisar kanonik Jak. Kavčič, eksaminator strokovni bogoslovni profesor.

Promocija. Jutri, v soboto, dne 4. t. m., ob 12. uri dopoldne, promovira g. Alojzij Juvan, advokatski kandidat pri g. dr. Leskovarju v Mariboru, v slavnostni dvorani c. kr. Karol Francovega vseučilišča doktorjem prava. Mlademu doktorju, vrlému prijatelju našega lista, najiskrenejše čestitke!

Iz justične službe. Nadoficijalom je imenovan oficijal Tomaž Zimmermann v Mariboru; za oficijala kancelist Franc Druškovič v Mariboru. Za kancelista v Laškem trgu je imenovan narednik 87. pešpolka Franc Ferencak.

Preč. g. Jožef Kotnik, vpokojeni župnik olimski, je zatisnil svoje trdopolne oči dne 1. t. m. v Olimju. Rojen je bil v Spodnji Polskavi dne 7. marca 1853 in v mašnika posvečen dne 10. oktobra leta 1878 v Mariboru. Kaplanoval je v Kalobju, Laporjah, Loki, Rajhenburgu, Škalah in v Sv. Martinu pri Veljenju. Postal je nato provizor pri Sv. Joštu na Kozjaku in bil potem še nekaj časa kaplan pri Sv. Stefanu pri Zusmu. Leta 1886 pa je postal kurat v Soboti, kjer je služboval do leta 1893. Župnik na Muti je bil od leta 1893 do 1895 in od dne 4. avgusta imenovanega leta nadalje je pa pasel ovčice v Olimju. R. I. P.

Odseki Orlov, pozor! Predsedstvo Podzveze opozarja odseke, da skrbijo za redno telovadbo in se pripravljajo na veliko svečanost, ki se vrši dne 19. julija 1914, ob priliki blagoslovljenja zastave v Trbovljah.

Romanje v Rajhenburg. Kdor še želi se udeležiti tega romanja dne 20. t. m., naj se nemudoma oglasi. Manjka še blizu 100 oseb. Do dne 6. t. m. je še čas se oglasiti. Ako se ne bo gotovo število priglasi — 300 — ne bo posebnega vlaka, tako zahteva železniška uprava.

*** Za romanje k Materi božji na Trsat** dne 13. julija vlada povsod veliko zanimanje. Kdo bi pa tudi ne obiskal rad Matere božje na Trsat? Poleg tega je to romanje tudi poučno, ker je združeno z obiskom zanimive postojnske jame in s kratko vožnjo po morju. Spored pobožnosti na Trsat se bode romarjem poslal obenem z vožnjimi listeki, P. n. dušne pastirje še uljudno prosimo, da v nedeljo še enkrat vernike opozorijo na to romanje. **Karte bomo začeli razpošiljati še-le dne 6. julija.** Denar senaj nam pošlje najpozneje do 6. julija na naslov: Romarski odbor v Mariboru. Koroška cesta št. 5. Natančneje se lahko izve iz inserata vzadi med oznanili.

Skupen izlet naredi Slovenska Straža v nedeljo, dne 5. t. m., k Sv. Duhu na Ostrnem vrhu. Odhod iz Maribora v vlakom ob 6. uri jutraj.

Odkod napadi? V graških listih se sedaj prigodom sarajevskega atentata kar kopičijo neosnovani napadi na Slovence. Dobro bo, da izvemo, kdo dopisuje v graške liberatne liste. To so tudi: slovenski liberalni poslanec Milan Šuklje, glavni urednik „Sl. Naroda“ ter neki „pisatelj“ Pirc. — Glede včerajšnjega napada v „Grazer Tagblattu“ na „Zoro“, glasilo kat.-narodnega dijaštva, konstatiramo, da v dozdaj izšlih 8. zvezkih t. l. ni navedenih besed, ki jih „Tagblattov“ člankar naveda za dokaz irendentističnega mišljenja.

Politično lopovstvo. Naj bo ta izraz še tako trd, ne moremo rabiti milejšega, s pravim imenom moramo zaznamovati dejanje, ker politično lopovstvo je in ostane, kar počenjajo sedaj vsled sarajevskega umora glasila spodnještajerskih vsenemcev. Tako piše na uvodnem mestu celjska „Vahtarca“, da se razteza velikosrbska organizacija, koje žrtve sta postala prestolonaslednik in njegova soproga, čez Sarajevo, Zagreb do Ljubljane ter da stoji naša šols-

ka mladina v trdni vrsti za onimi morilci. Žalostno smrt prestolonaslednika in njegove soproge na pregrešen način izrabljajo, hujška sedaj ta list zoper katoliške Slovence in Hrvate ter pozivlje vlado, da išče sokrivcev umora med našo šolsko mladino. Da bi naš katoliški slovenski in hrvaški narod, kojega sinovi so na nešteti bojiščih krvaveli iz tisočero ran za prestol in domovino, ta vsenemški list, ki se sedaj le na zunaj dela patrijotičnega, v srcu pa še nikdar ni bil in tudi ne bo, učil patrijotizma, je najgrše hinavstvo. Naši vsenemci in njihov patrijotizem, to je največje nasprotstvo! Razlika med Srbi in našimi vsenemci je le ta, da prvi delajo za Velikosrbijo, drugi pa javno in očito nastopajo za Vsenemčijo! Tem vsenemcem in političnim lopovom pa naš „fej!“

P. n. gg. voditeljem Marijinih družb javimo, da tiskarna sv. Cirila dozda še nima v zalogi „Investija o Marijinih Kongregacijah“, ker še do danes sploh nikdo ni izročil tiskarni tozadevnega formularja, da bi se tiskal. Ako bo dal kdo kaj sličnega pri tiskarni založiti, bomo to naznanili v listih.

Za Slovensko Stražo nam je poslal g. Rudolf Trogar v Mariboru veliko število obrabljenih pošt-nih znamk; hvala lepa!

Sadna razstava preložena. Kakor smo se pričeli iz vsestranskih poročil naših poverjenikov, bo letošnja sadna letina na Spodnje-Štajerskem slaba, le v nekaterih okoliših srednja. Vsled tega je pripravljalni odbor sklenil, da se sadna razstava, ki je bila namenjena za letošnjo jesen v Celju, preloži na prihodnje leto. — Kmetijska podružnica št. Jurij ob južni železnici.

Avstrijski zadrudni kongres se vrši od dne 13. do dne 15. septembra v Pragi. Opozarjamo zadrugarje na ta kongres, kjer jim bo dana prilika, spoznati zelo razvito zadrudništvo na Češkem, kakor tudi znamenitosti Prage in drugih krajev med potom. Kdor se želi tega kongresa udeležiti, naj to prav kmalu javi Zadrudni Zvezi v Mariboru, katera bode napravila skupen načrt za potovanje in bo v istega sprejela ogled važnih zadrudnih naprav med potom.

Potrebščine oskrbovalnih predmetov za c. in kr. vojno. C. in kr. intendantca III. voja v Gradcu objavlja obvestilo o približni potrebščini predmetov, ki se bodo potrebovali v dobi 1914-1915 za oskrbo c. in kr. vojne na raznih postajah. Potrebovalo se bo: rž, oves, seno, slamo za steljo in postelje, trd in mehak les, premog. Čas, v katerem se bodo ponudbe sprejemale, se bo določil pozneje. Gori omenjeno obvestilo in dobavni pogoji se lahko vpogledajo v pisarni trgovskih in obrtnih zbornic.

Vestnik S. K. S. Z. Izšla je ravnokar tretja številka. Obsega 58 strani. Vsa naša društveni organizator bi moral imeti naročen Vestnik S. K. S. Z. Slovenska katoliška izobraževalna društva pa po sklepu odbora S. K. S. Z. itak morajo vsa naročiti Vestnik. Za bogato gradivo, katero podaja Vestnik S. K. S. Z., je naročnina za šest števk izredno nizka. Prosimo vse, ki so prejeli tretjo številko in naročnine še niso poravnali, da naročnino 3 K takoj pošljejo S. K. S. Z. v Ljubljani ali Vestnik takoj vrnejo!

List „Resnica“ se tiska v Pragi v 50.000 izvodih. Za razširjanje tega lista med slovenskim ljudstvom so dali dovoljenje vsi slovenski škofje. Cesar je daroval društvu sv. Bonifacija, ki izdaja „Resnico“ in druge podobne liste v raznih jezikih, 6000 K.

Dansko mleko na Avstrijskem. Danci uvažajo mlečne izdelke, surovo maslo in sir, celo na Avstro-Ogrsko. Ta uvoz raste od leta do leta. Prejeli smo iz Danskega mlečnih izdelkov leta 1909 50 vagonov, leta 1910 72 vagonov, leta 1911 180 vagonov, l. 1912 271 vagonov in leta 1913 500 vagonov, kar pomeni že lepe milijone, ki bi si jih bili zaslužili lahko tudi še naši domači avstrijski kmetovalci, če bi v zadostni meri uvaževali važnost mlekarstva. Nekateri kronovine so pri nas v tem oziru še čisto zastale. Kar se tiče Slovencev, smo posebno na Štajerskem in na Koroškem doslej še silno malo storili za mlekarstvo. In vendar je to za kmetovalca že radi tega silno važna panoga, ker je edina, kjer si kmetovalec lahko zagotovi stalen mesečni dohodek. Razun tega pa se z mlekarstvom povsod povzdigne tudi živinoreja.

Nazaj k stari obrestni meri! Denarna kriza je minula, vsi denarni zavodi od Avstro-ogrskke banke do hranilnic in do posojilnic so znižali obrestno mero. Le nekatere posojilnice na Spodnjem Štajerskem se še trdovratno drže zvišane obrestne mere. Vsem tem kličemo: Posnemajte vzgled denarnih zavodov v Celju, ki so skupno sklenili, da znižajo obrestno mero za hranilne vloge in za posojila. Za naše razmere je najbolj primerna in najbolj pravična 4%-obrestna mera za hranilne vloge in 5%-obrestna mera za posojila. Naj odmeva po celem Spodnjem Štajerskem klic: Nazaj k stari obrestni meri!

Uvoz in izvoz surovega masla v Avstro-Ogrski je v vedno večjem nerazmerju. V petih letih od l. 1901—1905 so uvozili v Avstro-Ogrsko povprečno na leto 1279 q masla, izvozili pa 59.856 q. V letih 1906—1910 so uvozili povprečno na leto 5745 q masla, izvozili pa 29.953 q. V poslednjih treh letih je znašal uvoz povprečno 29.081 q, izvoz pa samo 17.218 q. L. 1913 je znašal uvoz celo 71.668 q, izvoz pa 13.787 q. Maslo se uvažja pred vsem iz Danskega, Nemčije in Holandskega, ter deloma tudi iz Rusije. Ruski eksporterji pa niso zadovoljni s 5175 q l. 1913 in hočejo uvoz znatno zvišati.

Pazite na otroke! Dne 22. t. m. je izbruhnil velikanski požar v Pristavici, občina št. Vid pri Zatičini na Kranjskem. V teku ¼ ure je bilo 12 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji v plamenu. Skupno je bilo uničenih 38 poslopij. Ker so bili ljudje na polju, niso razven živine ničesar oteli. Zgorelo jim je 20 svinj, vsa obleka, mnogo sena v kozolcih, vse poljsko orodje itd. Pri gašenju so dobili mnogi nevarne opekline. Zažgal je šletni otrok. 17 poslopij je bilo zavarovanih pi naše domači Vzajemni zavarovalnici, ki je škodo že 25. cenila in 26. odškodnino že izplačala. Ali stariši res ne morejo bolj paziti na svoje otroke? Vžigalice pod ključ, da jih ne dobijo v roke nerazsodni otroci! Sicer pa, če bi se otroci jemali seboj na polje, bi tega požara ne bilo!

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši sprejem učencev izključno le v jesenskem terminu pred pričetkom novega šolskega leta in sicer se vpisujejo učenci vedno vsake tri dni pred otvoritvijo vsake učne priredbe. Natančnejši podatki se dobijo v zavodu.

Za sedlarje. Išče se pošten, trezen in delaven sedlarski mojster, da se naseli v št. Lenartu v Slov. gor. v trgu in okolici ni nobenega. Dela bi imel dovolj. Natančnejša pojasnila daje: Podružnica c. kr. kmetijske družbe za Štajersko pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Zganje. Ta prepotrebna knjižica je izšla ravnokar v drugi, nekoliko pomnoženi izdaji. Cena komadu 10 vin., 100 komadov skupaj 9 K. Širite knjižico! V kratkem izide v drugi in predelani izdaji tudi knjižica „Alkohol in mladina“, ki bi naj prišla v roke vsakemu mladeniču in mladenici. Naročila sprejema „Sveta vojska“ in pa Cirilova tiskarna v Mariboru.

Dve krasni umetniški trobarvni razglednici v spomin 500letnice vstoličenja zadnjega kneza v slovenskem jeziku na Gosposvetskem polju je izdala Slovenska Straža. Naročite takoj na dopisnicah več teh razglednic. Naročila naj se naslove: Pisarna Slovenske Straže v Ljubljani. Povsod razpošiljamo te razglednice — s tem, da te razglednice takoj pokupimo in razpošljemo, podpiramo delo Slovenske Straže in ji budimo novih prijateljev. Cena posameznih razglednic je 10 vin., če se jih naroči 50 sku-

Štajersko.

Mariborske novice.

Radi veleizdaje prijet. Dne 1. julija t. l. popoldne je bil prijet od policije 17 let stari gimnazijec mariborske gimnazije Anton Kežman, doma iz Gaberja pri Brežicah, stanujoč v Mariboru, Kaiserfeldgasse 21, ter izročen okrožni sodniji. Za vzrok se prav ne ve. Mariborski list „Marburger Zeitung“ pravi, da radi tega, ker je odobraval umor prestolonaslednika. Ta verzija pravi, da je odobraval zločin z motivacijo, „ker je bil tako katoliškega mišljenja.“ Naj je rekel karkoli veleizdajalskega, je to grozen surov zločin in vsega obsojanja vreden. Toda „Marburger Zeitung“ ima najmanj vzroka, se postaviti za visokega sodnika ter radi tega natolcevat druge slovenske dijake, ki veliko bolj obžalujejo umor prestolonaslednika, kakor „Marburgerca.“ Saj je v svojem prvem naznanilu o umoru ta listič tudi nekako smešil katoliško prepričanje prestolonaslednika, imenujoč ga „Ferdinand katoliški.“ V zadnji nezaplenjeni številki je pastorski list še to očitneje povedal. In ravno to je menda vzrok, da mariborski Nemi razun na javnih poslopjih niso črnih zastav razobesili. „Marb.“ je tedaj učila Kežmana smešiti katoliško prepričanje prestolonaslednika in za to bi pisca dotičnih člankov morali zapreti s Kežmanom v red. Klica „Proč od Avstrije!“ še „Marburgerca“ do danes ni obsodila.

Pisaču mariborskih novic „Dneva“ še enkrat. in sicer — zadnjič! Vaši ženjalni napadi na mojo osebo in razno obljubljeno pljuskanje ali ploskanje, kakor pravite, me ne more žaliti. Od ljudi, katerih poklic je (kakor ste se v vašem zadnjem napadu sami izrazili) napadati in obljati druge ljudi, ki jih celo ne poznate, ne more pameten človek drugega pričakovati. Ako pa ste mnenja, da ste vi tista oseba, katero bom milostno prosil, oziroma hodil vprašat, kakšno politično mišljenje smem imeti in morda vas vprašal, komu in v katerih slučajih smem ploskati, vas kratkomalo imenujem prenapetega domišljavca. Pozna se vam, da ste neizkušen mladič, ki si domišljuje, da mora celi svet slediti njegovemu šepavemu naziranju. Ker ste zadnjič moj podpis smatrali kot anonimen (česarvno ste me isti dan s polnim imenom napadli) in ste se s tem korajžno skrili za plot, upam, da se vam sedaj v toliko vzbudi spomin, da vam ravno isti podpis ne bode več anonimen. Sicer pa na vaše neslanosti ne bodem več odgovarjal, ker vas ne smatram vrednega, da bi radi vas trafil dragoceni čas, papir in črnilo. Listi, a la „Dan“, „Štajerc“ e tutti quanti, ki imajo podli namen, sejati luliko med zdravo slovensko ljudstvo, ga zastrupljati z liberalnimi frazami, delati za „kulturo“ našega naroda z obrekovanjem in psovskami — me ne bodo nikdar žalili, četudi se razni „X. Y.“ člani redakcije „Dneva“ postavijo na glavo ali pa udrihajo z vsemi štirimi (oziroma, kolikor jih ravno imajo na razpolago), ali pa slednjič celo — plosknejo . . . — I. U.

Celjske novice.

Napovedana veselica celjskega izobraževalnega društva se radi smrti prestolonaslednika preloži na poznejši čas.

Ptujske novice.

Občni zbor podružnice mariborskega Dramatičnega društva v Ptuj se vrši v sredo, dne 8. t. m., točno ob ¼8. uri zvečer v Narodnem domu. Z ozirom na važnost tega občnega zbora vabimo vse člane in prijatelje našega Dramatičnega društva, zlasti ožolska društva, da se tega občnega zbora v velikem

Pazite na otroke!

številu udeležu. Odbor. — Dostavek uredništva: Pri-
našamo to notico, akoravno moramo konstatirati, da
je predsednik mariborskega Dramatičnega društva g.
Kejžar v svoji liberalni strasti naše liste na obnem
zboru neosnovano napadel, menda v zahvalo, ker
smo dosedaj društvu povsod šli na roko.

Drugi kraji.

Marija Nazaret. Naša dekliška Marijina dru-
žba, ki je najstarejša v Savinjski dolini, bo obhaja-
la v nedeljo, dne 12. julija, svojo desetletnico. Zato
bo ob 10. uri slovesno sv. opravilo. Slavnostni go-
vor bo imel priljubljeni organizator naše slovenske
mladine, vlč. g. dr. Josip Hohnjec, slovesno sv. ma-
šo pa bo daroval preč. g. Iv. Rottner, dekan v Ška-
lah. Popoldan po litanijah pa bodo vprizorile naše
druženke dve gledališki igri s petjem. Dekleta Sa-
vinjske doline, v nedeljo, dne 12. julija, v najobil-
nejšem številu v prelepo Nazarje!

Pesnica. Slovenci iz Jarenine, Sv. Marjete,
Kungote in celo od Sv. Križa in Sv. Lenarta so se
zbrali ob pesniškem kolodvoru. Bilo nas je več sto-
tin. Navzoči so bili skoro vsi slovenski župani iz o-
kolice. Molili smo glasno, drugi so brisali solze, a
tretji strme gledali v smer, odkoder je prišel vlak. —
Na vrhovih ob progi od Maribora do Št. Ilja in tudi
ob progi so stale črne gručice ljudi, da izvršijo zad-
nji molček pozdrav rajnemu blagemu prestolonasled-
niku.

Št. Ilj v Slov. gor. Pretresljivo je bilo, ko je
vozil mrtvaški vlak mimo Št. Ilja. Obmejni Slovenci
šentilske župnije, iz Svečine, Gornje Sv. Kungote,
Št. Jakoba in celo Marije Snežne so bili v stotinah
zbrani v Št. Ilju. Došli so vsi naši župani z občin-
skimi odbori, duhovščina, šolska mladež. Vse je ode-
vala globoka žalost. Vedeli smo, da se bo vozil mi-
mo nas oni, ki je Slovence globoko spoštoval. Nek
notranji duh nam je pravil: Mrtev se vozi čez slo-
vensko zemljo oni, ki je hotel enkrat nas kot vladar
osrečiti. Molili smo, glasno molili za dušni blagor o-
beh nesrečnih žrtev. Ne samo ženske, celo moški so
se solzili. Ko je skoro po bliskovo bežal mimo nas
dvorni črni vlak. Ljudske množice so neme ostale na
svojih mestih in topo zrle za bežečim vlakom.

Svečina. Pretečeno soboto sta vezali trsje v vi-
nogradu Vincenca Lorberja v Vertičkem vrhu, fara
Svečina, viničarka Elizabeta Čepek in Cecilija Kon-
čnik. Na enkrat začujete strel, za katerim sledi v
par trenutkih drugi in ob enem sta bili že tudi obe
od strelav zadete in sicer Čepek v levo roko in v
rebra, Končnik pa v vrat. Obe sila prestrašene sta
začele gledati, kdo tako neprevidno po vinogradu
strelja in zagledali posestnika Vincenca Lorberja, ki
je baje na vrane streljal, ki so zahajale na črešnje-
vo drevo. Občinski urad v Vertičkem vrhu je takoj
ukrenil, da sta se obe ženski podale v mariborsko
bolnišnico. Proti neprevidnemu strelcu se je vložila
kazenska ovačba.

Hoče. V dolgi procesiji smo šli hočki Slovenci
na kolodvor čakati vlak, ki bo vozil mimo nas ne-
srečni sarajevski žrtvi. Več sto naš je bilo. Nismo
šli v navadnem pohodu, ampak glasno smo molili za
dušni blagor obeh. V žalni procesiji so bila zastopa-
na vsa naša društva: Orel, Bralno društvo, Dekli-
ška in Mladiška Zveza, dekliška in mladeniška
Marijina družba itd., župani, duhovščina in razni
drugi odličnjaki. Rosne so bile naše oči, ko je vlak
bežal mimo nas z onim, ki je bil katoliško mislečim
Slovenem tako ljub in drag.

Sv. Bolfenk pri Središču. Dne 27. junija v
prvem mraku se je nebo odprlo. Zasvetilo se je, ka-
kor tedaj, ko zažgemo močno svetilko. Zvezda se je
vtrnila, meteor je letel in je bil zelo blizu videti, to
je za nekoliko puškinih streljav. Razume se, da je
vendar bilo zelo daleč.

Sv. Bolfenk pri Središču. Dne 28. junija so
prišli iz Medmura ogrski inženirji na Štajersko v
goste na pivo. Imeli so dva otroka. Ena petletna de-
kleca je padla v mlako na Kogu blizu cerkve. Mla-
ka, globoka več kakor dva metra, je polna vode in
tudi strma, kakor studenec; je tik okrajne ceste in
med hišami, kar je zato zelo nevarno. Nekdo je de-
kleco za lase potegnil vun in jo tako rešil smrti.
Korajžno je korakala domov. Naj take mlake vendar
ne bi bile na tako nevarnem kraju in tik okrajne
ceste.

Belovo pri Konjicah. V nedeljo, dne 21. t. m.,
ob 11. uri po noči, sta se sprla Karol Stefančič in
Franc But, oba doma v Belovem, okraj Konjice. But
je vsled jeze zagrabil za koso, s katero je hotel K.
Stefančiča po glavi vdartiti. Da bi udarec odbil, je
Stefančič z levo roko koso pristregel, vsled česar
mu je roko v prvem členku do kosti prerezalo. Ste-
fančič je moral vsled zadobljene rane v mariborsko
bolnišnico.

Zidani most. Sem je došel dvorni vlak ob 2.
uri 41 minut. Iz hiš žalujejo zastave, svetilke na pe-
ronu so zažgane in v črno zavite. Na peronu in za
progo je v špalirju odkrito in molče sprevođ poča-
stilo zelo veliko ljudstva, kmečkega in delavskega,
duhovščina, ki je blagoslavljala mrljica, učiteljstvo s
šolsko mladino, župani, uradniki, vitez pl. Gutmans-
tal iz Rače, ekscelenca pl. Hornik in grajščak pl.
Hornik iz Širja, podpolkovnik pl. Puteany iz Loke.
Pri sosednjih župnijah opominjajo zvonovi k molitvi
za blagega prestolonaslednika in plemenito progno.

Žalovanje je splošno. A Bog ne umrje, v njega za-
upamo.

Brežice. O brezmejnem sovraštvu naših odpa-
dnikov proti slovenski krvi priča to-le, kar si naša
„nemška“ deca te dni med seboj govori: „Die Slowe-
ner haben den Tronfolger erschlagen“. Sami si se-
veda otroci tega niso izmislili, marveč govore brez
dvoma le, kar doma slišijo. Kje torej treba iskati na-
rodnostno hujskanje in izzivanje?

Hmelj.

V pretečenem tednu je vladal na hmeljskem tr-
gu v Žatcu precejšen mir. Na dan se je razpečalo
okrog 10—20 bal hmelja. Cena žatečkemu hmelju je
bila med 240—280 K per 50 kg. Kupčija s tujim hme-
ljem se je gibala povsem v mirnem okvirju. Cena
tujemu hmelju je bila med 140—230 K per 50 kg. —
Končno razpoloženje je bilo mirno, cene za prima-
blago so bile trdne in so se nagibale v prid kupcu.

Vsled trajno ugodnega vremena je bil razvoj
rastline zelo poveljen in je pričakovati, da si bodo
hmeljski nasadi, ki so doslej zaostali v razvoju, pri
trajno lepem vremenu popolnoma pomogli. V hmelj-
skem okolišu Žateca je stanje hmelja zelo lepo. Tu-
di hmeljska uš ne nadleguje rastline.

V Savinjski dolini je stanje hmeljskih nasadov
ugodno in upapolno.

Slabe posledice svobodne trgovine.

Ponosna Anglija, nekak ideal privrženec svob-
odne trgovine, je skoro popolnoma uničila svoj —
kmečki stan. Vsled tega je prišla tako daleč, da se
ne more svobodno preživljati in braniti nasproti zu-
nanjim nasprotnikom. To uvidevajo čimdalje bolj tu-
di angleški vladni krogi. Pred kratkim je o tej stva-
ri javno razpravljaval angleški zakladni minister, ki je
govoril o tem, kako zopet ustvariti na Angleškem
kmetijski stan. Po njegovem mnenju bi bilo potreba
izpremeniti zemljiški davek in ga pobirati le od res-
nične vrednosti zemlje. Občinam naj bi se dalje še
dala pravica, po tekočih tržnih cenah razlastiti zem-
ljo, da nastanejo takozvana vrtna mesta. Malim po-
sestnikom naj bi stališče utrdilo s tem, da se olajša
nakupovanje zemlje. Sodnije na deželi naj bi dobile
pravico znižati najemnino in poskrbeti delavcem o-
lajšave, ako bi hoteli nakupiti zemljišča v last. Da
bi se dalo s takimi odredbami in s takimi sredstvi u-
stvariti nov kmetijski stan na Angleškem, je več kot
dvomljivo. Država, ki je žrtvovala kmetijski stan
svoji kolonialni politiki, je že tako daleč pod vplivom
velikega kapitala in trgovine, da je gotovo izgubila
moč, umetno vzgojiti nov kmetijski stan. Ta svari-
lji vzgled Anglije kaže, da je neobhodno potrebno, po-
skrbeti za malega kmeta, olajšati mu gospodarstvo,
in mu dati vse predpogoje za svoj obstanek na rod-
ni grudi. Drugače postane država odvisna od — ino-
zemstva.

Razgled po svetu.

Padanje prebivalstva v Berlinu. Navadno či-
tamo, da mesta rastejo in se prebivalstvo množi; pri
Berlinu pa moramo konstatirati padanje prebivalst-
va. Do leta 1906 je prebivalstvo rastle, potem z gos-
podarskim upadkom pada grozovito število prebival-
stva. V oktobru 1913 je bilo slabše nego v letu 1906,
ko je bilo v Berlinu 2.073.521 oseb. Koncem januar-
ja letos je bilo v Berlinu prebivalstva 2.081.253, la-
ni 2.097.771; koncem aprila letos 2.061.733, lani pa
2.082.216. Padlo je torej prebivalstvo za 20.483 v jed-
nem letu.

Mož, ki raste. V berlinskem zdrav. društvu
„Berliner Medizinische Gesellschaft“ se je predsta-
vil pred kratkim M. Willard, ki se kaže po različnih
varijetjih. Wilard lahko svoje telo skroči ali pa po-
daljša za celih 20 cm. Naravno meri 176 cm in ko
zraste, meri skoro dva metra. Ko je nekoč videl nek
stroj, s katerim vsakega hudo delca merijo, mu je pri-
tem prišlo na misel, da bi z vajo svoje telo lahko —
podaljšal in tako v slučaju potrebe tak stroj postavil
na laž. In res! Po triletni vaji je dosegel toliko, da
je podaljšal svoje telo za 20 cm, ne da bi pete ali
prstov dvignil. To dela Willard tako, da raztegne ki-
te, posebno one na vratu, ki so pri njem čudovito
razvite. Zanimivo je, da more zrasti le tedaj, če slo-
ji pokoncu. Vsled stave je vzdržal nekoč v podaljša-
ni visokosti osem ur in po dveh urah je imel še to-
liko moči, da je lahko dvignil odraslega človeka.

Potovanje rib. Da bi se dognale „ribje poti“,
so začeli strokovnjaki na ta način: Žive ribe na pri-
meren način zaznamujejo ter spuste nazaj v morje.
Ribiči ob vseh obalah so pa obveščeni o tem in na-
prošeni, da vjete zaznamovane ribe z natančnimi po-
datki o dnevu in kraju lova pošljejo na določeni na-
slov. Sedaj so že dosegli na ta način lepe uspehe in
dognali, da mnoge ribe, o katerih se je doslej misli-
lo, da se drže v gotovih pokrajinah, jakko daleč po-
tujejo. Tako so nedavno ribiči ob pomorjanski obali
ujeli ribo, ki je imela v repu gumijev obroček z za-
znamki, iz katerih je izhajalo, da so ribo pred par
tedni izpustili v morje blizu Helgolanda. V 14 dneh
do 3 tednih je riba iz Severnega morja skozi cesar
Viljemov kanal priplula v Vzhodno morje.

Svobodnih, to je verskih šol, je na Francos-
kem še mnogo. Ako bi jih vlada prepovedala in za-

prla, bi bila prisiljena kar čez noč ustanoviti 25.000
novih stroškov; vrhu tega bi bilo treba preskrbeti še
25.000 učiteljskih moči, ki bi njih plače zahtevale o-
kroglo 60.000.000 frankov na leto. Boj proti cerkvi je
drag in je Francijo stal že toliko kot izgubljena voj-
na, zato pa menda tega boja frimasonski državniki
ne bodo izvedli do konca.

**Preiskava glede katastrofe „Empress of Ire-
land.“** Komisiji, ki se peča s preiskavo o znani ne-
sreči ladije „Empress of Ireland“ se je podal sledeč
rezultat potapljačev: „Empress of Ireland“ leži na
krmilni strani 14 do 15 čevljev globoko v blatu z gi-
bom proti severovzhodu v kotu 45 stop. proti severo-
vzhodni obali. Zagovornik posestnika, rešene ladije
„Storstad“ trdi, da ti podatki potrjujejo izjave kapi-
tana „Storstada“ o trčenju obeh ladij.

Metalcji svetlobe za preprečitev pomorskih ne-
sreč. Povodom velike nesreče parnika „Empress of
Ireland“ se je zopet oživilo vprašanje, kako in pa na
kak način bi se zavarovali parniki pred podobnimi
nesrečami. Med drugimi se navaja kot jako umestno
sredstvo to, da bi se preskrbeli parniki z velikimi in
močnimi metalcji svetlobe, ki bi lahko razsvetljevali
vodno gladino 10 do 20 kilometrov pred parnikom.
„Titanic“ je trčil v ledeno goro, katero je opazil ču-
vaj klub temu, da noč ni bila temna, šele nekaj me-
trov pred parnikom. Če bi bila vodna gladina pred
parnikom zadostno razsvetljena, bi se bil parnik še
prav lahko pravočasno izognil ledeni gori. — Podo-
bno je pri nesreči „Empress of Ireland.“ Bila je tu
temna noč in v gosti, neprodirni megli je peljal par-
nik proti „Storstadu.“ Zagledal ga je kapitan še le
par metrov pred sabo. Če bi bil imel „Empress of
Ireland“ dovolj močno razsvetljavo, kar bi bilo še
posebno v tem slučaju potrebno, potem bi bil parnik
„Storstad“ gotovo prej ugleдал velikana pred seboj
in bi se bil umaknil. Vsekakor je razsvetljava še na
parnikih zelo pomanjkljiva in nujno potrebno je skr-
beti ne samo za zadostno število rešilnih čolnov in
pasov in za brezžične brzojavne aparate, da se po-
kliče na pomoč, marveč pred vsim za primerno raz-
svetljavo morske gladine, ki bo preprečila podobne
nesreče.

Sto let stari ljudje. V Bolgariji je 3883 oseb,
ki so stare nad 100 let; en stoletnik pride na 1000
prebivalcev, v Nemčiji pa na 1.000.000 prebivalcev.
V Rumuniji je 1074 stoletnih starcev, v Srbiji 573, v
Italiji 198, na Španskem 183, na Francoskem 113, v
Avstro-Ogrski 183, na Angleškem 92, na Ruskem 89,
na Švedskem 10, na Norveškem 23, v Belgiji 5, na
Danskem 2, v Švici 0.

Nekaj iz svetovne statistike. Leta 1812 je zna-
šal državni dolg vseh držav 36 milijard kron. Po 100
letih, leta 1912, pa je že narasel na neverjetno viši-
no 214.800 milijonov kron. Kako velika svota je to, se
vidi iz tega, da bi obsegala veriga cekinov, ki bi
predstavljala to svoto, celo zemljo okoli ravnika. —
Leta 1912 je imela zemlja 1900 milijonov ljudi; in od
teh je živelo v Aziji 933 milijonov, v Evropi 484 mi-
lijonov, v Afriki 118 milijonov, v Ameriki 187 milio-
nov in v Avstraliji 57 milijonov. — Dolgsst vseh že-
lezniških prog na svetu znaša več kot en milijon ki-
lometrov.

Proti predolgim govorom. Neki norimberški
kronist iz XV. stoletja ve poročati o posebnem nači-
nu, kako so brezobzirne govornike spominjali, da že
čas poteka. Tako pravi kronist: Zgodilo se je leta
1487, da je dal napraviti cesar Friderik III., ko je
prišel v Norimberk, na visokem okroglem stolpu ve-
lik rog iz cina, ki je bil zvezan z velikim mehom. In
pazniki so morali dan in noč, dokler je trajal držav-
ni zbor, vsako uro zatrobiti na ta rog, da spomni —
glas tega roga gospode, da morajo bolj kratko go-
voriti!!

Alkohol in starost. Na Ruskem v vasi Misur,
okraj Tersk, živi 142letni Kavdin Elojew. Bil je tri-
krat oženjen ter je še vedno čvrst. Njegov najmlajši
sin je dosegel že lepo starost 82 let. Kavdin Elojew
ni užival nikdar alkoholnih pijač. — Torej proč z
alkoholom!

Smešnica.

Humorizvoščeka.

Gospod: „Držite vendar vajeti; konj se vam je
splasil!“

Izvošček: „Ne smem. Moja žena je predsedni-
ca sufragetk.“

Listnica uredništva.

P. P. Gornja Radgona. Naročnina poravnana
za lansko leto

Lilijsko mlečno milo s konjičkom

iz tovarne Bergmanna & Co., v Dečinu ob Labi

je in ostane neprekosljivo v učinku zoper poletne
pege in se pri racionalnem negovanju kože ne more
pogrešati. To nepobitno dokazujejo vsak dan došla
priznalna pisma. Komad 80 vin. in se dobi v lekar-
nah, drožerijah in parfumerijah itd. Da si ohranijo
dame nežne roke, se je izborno izkazala Bergmannova
lilijska krema „Manera“. Dobi se povsod v tubah po
70 vinarjev.

Požari se pojavljajo!

Pisalne potrebščine

kupite najugodnejše ceno in dobro v veletrgovini
s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

Goricar & Leskovšek Celje

!! Zahtevajte brezplačno prvi ilustrovani cenik !!

Knjigarna, umetnine in muzikalije

Romarski vlak na Trsat

vozi letos dne 13. julija iz Maribora po sledečem voznem redu:

Vlak odhaja 13. julija ob	Postaje	Vlak se vrne 14. julija ob	Cene za tja in nazaj.	
			III. razred	II. razred
Odhod 1. uri 5' zjutraj	Maribor	Dohod 7. uri 49' zvečer	16 kron	22 kron
" 1. " 16' "	Hoče	" 7. " 39' "	"	"
" 1. " 22' "	Slivnica	" 7. " 33' "	"	"
" 1. " 27' "	Rače	" 7. " 28' "	"	"
" 1. " 38' "	Pragarsko	" 7. " 17' "	"	"
" 1. " 48' "	Slov. Bistrica	" 7. " 7' "	15 K 50 v.	21 K 50 v.
" 2. " 2' "	Poljčane	" 6. " 54' "	"	"
" 2. " 24' "	Ponikva	" 6. " 34' "	"	"
" 2. " 31' "	Grobelno	" 6. " 27' "	"	"
" 2. " 37' "	Sv. Jurij	" 6. " 21' "	"	"
" 2. " 45' "	Store	" 6. " 12' "	"	"
" 2. " 54' "	Celje	" 6. " 2' "	15 kron	21 kron
" 3. " 8' "	Laško	" 5. " 48' "	"	"
" 3. " 19' "	Rimske Toplice	" 5. " 38' "	"	"
" 3. " 35' "	Zidanmost	" 5. " 21' "	14 K 50 v.	20 K 50 v.
" 3. " 46' "	Hrastnik	" 5. " 11' "	"	"
" 3. " 54' "	Trbovlje	" 5. " 4' "	"	"
Dohod 6. " 46' "	Postojna	" " " " "	"	"
Odhod 11. " 45' dopold.	Postojna	" " " " "	"	"
" " " " "	Matulje	" " " " "	"	"
Dohod 2. " 15' popold.	Reka	Odhod 11. " 58' predpol.	"	"

Take karte, s katerimi bi se nazajgrede vožnja lahke prekinila, se ne dobijo in bi vsako tozadevno vprašanje bilo neumestno.

Med potom tje obiščemo svetovnoznano postojnsko jamo. — Romarji se bodo na Reki tudi eno uro vozili po morju. — V vožnih cenah je zapopadna vstopnina v postojnsko jamo in pa vožnja po morju. Vspored pobožnosti na Trsat se romarjem dopolnje ob enem z voznim listekom.

Karte se dobijo le proti plačilu v gotovem denarju! Na up ne dobi nikdo karte. — Za otroke, ki so stari več kot 4 leta, je treba plačati kakor za odrasle. Na vlaku ne dobi nikdo več karte.

Karte se naročijo in denar se pošlje edino le pod naslovom: Romarski odbor v Mariboru, Koroška cesta št. 5. V Mariboru se karte lahko tudi osebno kupijo v tiskarni sv. Cirila od 25. junija naprej. Po pošti se karte pred 6. julijem ne bodo razpošiljale.

Romarski odbor.

Darujte za Slov. Stražo!

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo

Obrestuje hranilne vloge po

4½%

od dneva vloga do dneva vzdiga.

Rentni davek plača posojilnica sama.

Daje posojilo

na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji.

Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

- Posojilnica daje tudi domače hranilnike, -

v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru r. z. z. n. z.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadno po 4½%, proti trimesečni odpovedi po 4½%. Obresti se pripisujejo k kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice (97.078) na razpolago. Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajajo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5½%, na vknjižbo sploh po 5½%, na vknjižbo in poročstvo po 5½% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne izven praznikov. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajajo

in prošnje prejemajo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Stolna ulica št. 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Vzemite otroke seboj na delo!

CENTRALIN

(Zakonito zajamčeno št. 53844.)

Najboljši, najizdatnejši, tedaj najcenejši prašek za hitro opitanje vseh domačih živali, po katerem živina rada žre.

Vsem poljedelcem in živinorejcem se toplo priporoča. — Paziti je na plombo in varstveno znamko. Z izvrstnim izpričevalom od analitično kemičnega zavoda c. kr. poljedelske visoke šole, od prof. M. pl. Schmidt-a ter od c. kr. priv. preskuševalnega zavoda za živila društva lekarnarjev na Dunaju IX 2.

EQOLIN LINIMENT (zakonito zajamčeno št. 1678), kot izbrano se obneslo in največje mazilo za konje za par prot. in izp. ugovorov, za okrepčanje udov itd.

SATOL, neprekosljivo in najboljšo mazilo za setve, za varnost vseh setev pred raznovrstnimi sušnostmi, gušob, osobito pred živalskimi škodljivci. Bolj priročno, boljše in ceneje kakor bakrena galica in formalin. Patent št. (183007). Zahtevajte prospekte in cene. Veliko priporočilnih pism!

Centralin-tovarne Angeljeve lekarne Novi Jičín (Neutitschein) Moravsko.

Generalno zastopstvo za Juž. Avstrijo Franc Krepek, Maribor, Nagy-jeva cesta 12/b.

Iščejo se zastopniki. — Ponudbe na glavno zastopstvo (dopisuje se slovensko).

Narodno romanje v Lurd

pod pokroviteljstvom ces. svet. J. N. C. Rögerja st., vit. reda sv. Silvestra, imejitelja zlatega križa s krono za zasluge, v Ljubljani, pod duh. vodstvom g. A. Hribarja župnika na Zalem Logu pri Železnikih

s posebnim vlakom.

Začetek romanja dne 12. avgusta.

Romanje bo trajalo: skupina A. 14 dni, skupina B. 16 dni.

Romarski skupini potujeta: A. Ljubljana, Ponteba, Verona, Milan, Vintemille, Marseilles, Lurd, Marseilles, Lyon, Genf, Maria Einsiedeln (Švica), Inomost, Franzensfeste, Ljubljana. — B. do Lurda kot skupina A, nazaj skozi Bordeaux, Pariz, Bazil, Zürich, Inomost, Bad Gastein, Ljubljana.

Vožnja stane iz Maribora in nazaj v Maribor: A. I. razred 560 K, II. 410 K, III. 250 K. — B. I. razred 590 K, II. 445 K, III. 280 K.

Iz Ljubljane in nazaj v Ljubljano: A. I. razred 540 K, II. 390 K, III. 250 kron. — B. I. razred 570 K, II. 430 K, III. 280 K.

Iz Trbiža in nazaj v Trbiž: A. I. razred 530 K, II. 385 K, III. 250 K. — B. I. razred 560 K, II. 420 K, III. 270 K.

V teh plačilih je zapopadna vožnja, hrana, prenočišče, vodstvo in napitnica. Programi se dobe pri preč. gosp. Ant. Hribarju, župniku v Zalem Logu pri Železnikih in pri g. Lamb. Mally, trgovcu, Medija-Izlake pri Zagorju.

POZOR!

Radi opustitve najstarejše narodne manufakturne trgovine
Karola VANIČA :: Celje :: Narodni dom
 Ustanovljeno 1880. se prodaja vse pod lastno oeno. Ustanovljen 1880

A. Wesjak, Maribor
 „Pri železnici“

Glavni trg vogal Stolne ulice

Priporoča svojo ogromno zalogo perilnega, manufakturnega in raznovrstnega konfekcijskega blaga po jako znižanih cenah.

Absolutno pristno vino.

Kmetijsko društvo v Vipavi Kranjska oddaja vsled priporočila knezoškofijskega ordinarijata v Ljubljani pristna bela mašna in namizna vina po zmernih cenah postavljena na postajo Ajdovščina. Kleti nad zoruje vipavski dekan. V zalogi je tudi pristni tro-pinovec. Sprejmejo se zanesljivi zastopniki za raz-prodajo vina.

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Velika izber

pletenin

lastnega trpežnega izdelka. Vozički za otroke, potovalne korbice, vrtno pohištvo in pohištvo za verande, naslonjači i. t. d. po najnižjih cenah, istotako Brenabor vozove. Popravila izvršujem točno in zelo poceni.

Izdelovatelj pletenin

A. PRAH

Maribor, Tegetthofstrasse 21.

Pozor! Kupovalci novih vil in drugih lepih hiš v Mariboru.

1. Proda se lepa, novozidana vila s štirimi stanovanji na lepem, razglednem prostoru v mestu z osmimi sobami, štirimi kuhinjami, shrambami in štirimi kloseti, štirimi predsobami, sobe imajo parketna tla, ali tudi za dve stranki, vsako stanovanje s štirimi sobami, pod celo hišo klet, v kleti tudi pralnica, v vsako kuhinjo je napeljan vodovod in je na ulico v prvem nadstropju balkon. Za vsako stranko je odmerjen tudi lep veliki vrt. Vila prinaša na leto od strank 2200 K in občinskega davka prosta deset let. Ta vila je prav priporočna za penzioniste, pa tudi za tiste, ki imajo v mestu službo in se prodajo pod lahkimi plačilnimi pogoji za 30.000 K.

2. Proda se nova dvonadstropna hiša z lepim in velikim vrtom v mestu. Sobe na solnčni strani. Hiša je deset let davka oproščena. Stranke plačujejo na leto 2600 K in se prodajo pod lahkimi plačilnimi pogoji za 34.000 K.

3. Proda se nova dvonadstropna visoka hiša v mestu s prodajalno, ki pa je tudi zelo pripravna za gostilno. (Vse drugo kakor pod številko 2.) Stranke plačajo na leto 3800 K in se hiša prodajo pod lahkimi plačilnimi pogoji za 50.000 K.

4. Proda se nova dvonadstropna hiša v mestu z boljšimi stanovanji na solnčni strani in vsako za-se oddeljeno. (Vse drugo kakor pod številko 3.) Stranke plačajo letno 3000 K in se prodajo za 40.000 K.

5. Proda se tudi nova dvonadstropna hiša, kakor pod številko 2. Stranke plačujejo na leto 2700 K in se prodajo za 36.000 K.

6. Proda se nova enonadstropna hiša v Studencih na lepem razglednem prostoru blizu cerkve in šole. Prostor za gostilno in vsi gostilniški pripravi. Se prodajo za 34.000 K.

7. Proda se novozidana hiša na Teznu ob veliki cesti in blizu šole, s štirimi sobami in štirimi kuhinjami z vežami, pripravna za vsakovrstno prodajalno; perilnica in studenec, lep veliki vrt. Ugodni pogoji. Proda se za 10.000 K.

8. Prodajo se na Teznu pri veliki cesti stavbni prostori po 800 K.

9. Prodajo se v prometni ulici v mestu stavbni prostori po 6.— K štirijaki meter.

Vpraša se v uredništvu „Straže“.

M. Dobravec,

: slikar in pleskar v Celju :

Gosposka ulica št. 5

prevzame vsa dela dekoracijske in pleskarske stroke, katera izvršuje vestno in po najnižjih cenah.

Prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju.

Zadruga ima v zalogi vsakovrstna bela in rdeča zamčeno pristna južnoštajerska namizna vina najboljše kakovosti po zelo nizkih cenah.

Čisto posebno pa še opozarja na **sortiment-na fina vina v buteljkah.**

Zahtevajte cenike! Prepričajte se s poskušnjo! Obiščite naše kleti!

Gostilničarji! Ogibljite se brezvestnih tujih agentov, ogrskih in laških vinotrzcev in naročajte vino pri domačem podjetju južnoštajerskih vinogradnikov.

Obleke

za blrmance in maturante v vsaki velikosti iz različnega modernega blaga izdeluje točno in solidno po najnižjih cenah

Jakob Vezjak

krojaški mojster

v Mariboru

Grajski trg, v gradu

Imam tudi bogato zalogo izgotovljenih oblek.

Čudovito zdravilo!

proti želodčni in črevesni bolezni, kakor tudi proti pljučnemu katarju; zelo priporočljivo za vsakega, ki trpi na slabi prebavi, sladkorni bolezni, kataralnim ikerju (zlatenici), kroničnem katarju mehurja, je **narav-na rudninska voda**

„**Marijin Vrelec**“

Gor. Gabernik Poljčane.

Edino slovensko podjetje te vrste!

Mnoga priznana pisma na vpogled

Hiša

prav dobro zgrajena, 8 let davka prosta, 2nadstropna, lepa, mirna lega, nobenega prahu, stanovanje z 2 ali 3 sobami, parketna tla, soba za kopanje, vsako stanovanje zase, plinova luč, lep, velik vrt za zelenjavo, donša letno K 4000 stanar na, se prodajo pod zelo ugodnimi pogoji, ali se pa zamenja z gozdom, ki bi imel dosti drevja za posekati. Vprašati je pri Jož. Kolarič, mizarški mojster, Maribor, Franc Jožefova cesta št. 9.

Učenec

marljiv in priden, ki je obiskoval najmanj en razred meščanske šole ali gimnazije ter tudi več nemščine, iz ugledne rodbine, se sprejme v novo otvorbene trgovini z mešanim blagom Iva a Rožič v Spodnjem Dravogradu. Ponudbe pod Ivan Rožič, Jesenice, Dolenjsko do 15. julija t. l.

Ure
 Točna postrežba
 Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.

Tudi na obroke! Ilustrov cenik! Zastonj. Gramofone od 20-200 K.

Niklasta remoat-ura K 3:50

Pristna srebrna ura K 7:—

Original omega ura K 24:—

Kuhinjska ura K 10:—

Budilka, niklasta K 3:—

Poročni prstani K 2:—

Srebrne verižice K 2:—

Večletna jamstva,

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar

Maribor, Gosposka ulica 26

Kupujem zlatino in srebro.

Veletrgovina s špecerijskim blagom in dež. pridelki.

Ivan Ravnikar : Celje

Graška ulica št. 21.

Priporočam vedno svežo in žgano kavo, kakor tudi fino čokolado in kakao.

Zaloga rudninskih voda, vrvarskega blaga in vsakovrstnih suhih in oljnatih barv.

Solidna in točna postrežba.

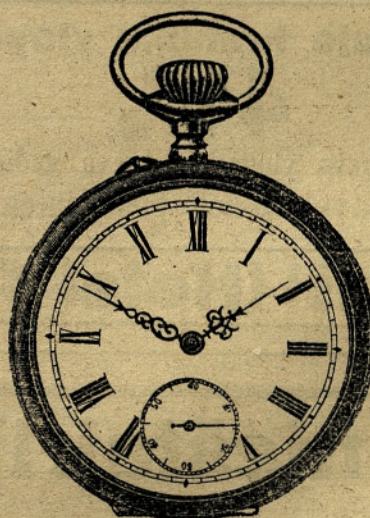
Trgovina s špecerijo in z deželnimi pridelki :

Celje, Narodni dom.

Franc Kolenc

Pristno domače deteljno seme vsakovrstna poljska in vrtna semena zanesljive kaljivosti ter vedno sveže špecerijsko blago dobijo po najnižjih cenah v trgovini s špecerijo in deželnimi pridelki na debelo in drobno.

Ure! Ure!
 V veliki izbiri in po nizkih cenah.

Srebrne ure za fante od 7 K

Srebrne ure damske od 8 K

Srebrne verižice od K 2 40

Sreb. verižice damske K 3 60

Zlate damske ure od 26 K

Za vsako uro se jamči!

Precizijske ure, Schafhausen, Zenith, Omega, Eterne.

Očala: Za kratkovidne nova, zboljšana stekla.

Franjo Bureš Maribor

urar, zlatomer in očalar,

Tegetthofova cesta 39. Prvi urar od glav. kolodvora.

Denarni zavod spodnještaj. trgovstva in obrtništva — Trgovsko-obrtna kreditna zadruga v Celju

sprejema vloge na knjižice od vsakega in jih obrestuje po

4¹ 0
2 0

otvarja tekoče račune, eskomptuje menice in knjižne terjatve, prevzema zaveze, oskrbuje inkaso in obavlja sploh vse ji zaupane denarne posle po najkulantnejših pogojih.

Pazite na otroke!